

SPRAWOZDANIE DYREKCJI C. K. LWOWSKIEGO GIMNAZYUM

IM. FRANCISZKA JÓZEFA

ZA ROK SZKOLNY

1895.

TREŚĆ:

1. Wstępne uwagi do poematu „Pieśń o Dzwonie“ Schillera. Napisał J. Czernecki. — 2. Część urzędowa przez Dyrektora.

WE LWOWIE
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO
1895.

SPRAWOZDANIE
DYREKCYI C. K. LWOWSKIEGO GIMNAZYUM
IM. FRANCISZKA JÓZEFA

ZA ROK SZKOLNY

1895.

TREŚĆ:

1. Wstępne uwagi do poematu „Pieśń o Dzwonie“ Schillera. Napisał J. Czernecki. — 2. Część urzędowa przez Dyrektora.

WE LWOWIE
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO
1895.

nr 1025.

Spis. 133

Wstępne uwagi do poematu
„Pieśń o Dzwonie“ Schillera.

Z tablicą poglądową na
„Piec odlewniczy“ i na „Formę Dzwonu“.

Napisał

J. Czernecki.

Jak Schillera wiersz: „Żórawie Ibikusa“ nie może być uczniom zupełnie jasnym i zrozumiałym, a nawet musi wywołać w umyśle ich pewien zamęt pojęć, jeżeli nie poznają przynajmniej pobieżnie budowy teatru greckiego i sposobu, w jaki tamże odbywały się przedstawienia, tak samo będzie im „Pieśń o Dzwonie“ pod niejednym względem nierozwiązaną zagadką, jeżeli się nie zaznajomią z techniką odlewania dzwonów, nie pojmą we właściwym znaczeniu nazw technicznych, których pełno w tej „Pieśni“.

A nie rozchodzi się tu tyle o technikę ściśle nowożytną, lecz o to, co Schiller w odlewniach na modłę starszą i w starych znalazł książkach. Schiller bowiem, powziąwszy zamiar napisania tego wiersza, już podczas pierwszej bytności w mieście Rudolstadt 1788. odwiedzał często odlewnię przed miastem*); następnie korzystał bardzo pilnie z „Encyklopedyi Krünitza“, szukając szczegółów najbardziej przydatnych do osnowy swego utworu. Bywał też w kilka lat później ten „długi błądy pan“ wraz z dwoma innymi profesorami z Jeny (1798.) częstym go-

*) Na odlewni Mayera w Rudolstadt, ulica Jenajska 1. znajduje się obecnie następujący wiersz, przypominający ten wypadek:

„Steh, Wandrer, still! denn hier erstand,
Dass keine zweite möglich werde,
Gebaut von Schillers Meisterhand,
Die größte Glockenform der Erde“.

ściem w odlewni mistrza Henryka Ulrycha w miejscowości Apolda, aby dokładnie poznać technikę i przebieg czynności, podejmowanych przy odlewaniu dzwonu.

O ileż więcej potrzebnem jest jasne pojęcie całej rzeczy przy lekturze „Pieśni“ uczniom naszym, którzy zazwyczaj o przemyśle fabrycznym najmniejszego nie mają wyobrażenia. Chwalebne bowiem zainteresowanie się przemysłem jest u nas dopiero w kolebce; daleko więc nam jeszcze do tego, by urządzać z uczniami naszych szkół średnich gromadne zwiedzanie nielicznych naszych fabryk n. p. fabryki tytoniu w Winnikach, papierni w Czerlanach, cegielni parowych, destylarni, browarów, gorzelni, rafinerii, fabryki czekolady, stolarni, piekarni itp., jakkolwiek taka właśnie nauka prawdziwie poglądowa nie jeden uspijony talent na właściwą mogłaby skierować drogę.

Na każdym kroku można u nas spotkać się z zupełną niezajomością rzeczy technicznych nawet u ludzi intelligentnych, a ja sam miałem w ręku rysunek, przedstawiający wprost odwrotnie i całkiem bałamutnie odlewanie dzwonu. Dlatego zwiedziłem kilkakrotnie tutejszą, dziś niestety zwiniętą odlewnię przy ulicy Krasickich, przyglądałem się pracy robotników w najdrobniejszych szczegółach, a otrzymawszy od właściciela wszelkie wyjaśnienia, postarałem się u zawodowych ludzi o doborowe nazwy techniczne polskie i poleciłem według otrzymanego oryginalnego planu pieca odlewniczego i formy dzwonu wykonać rysunki przekroju, z którymi się dzielę z czytelnikami w odbicie chromolitograficznej.

Jak z rysunku widać, potrzeba do odlewania dzwonu: 1. Pieca odlewniczego (der Gießofen), 2. Formy (odlewu) dzwonu (die Glockenform).

Piec odlewniczy ma postać podłużną pieca piekarskiego, zbudowany jest z cegieł i składa się z trzech części: z paleniska (der Herd) D., topniska (der Schmelzraum) F. i kolumna (der Schornstein, der Rauchfang) H. Do paleniska prowadzi szyb (der Schacht) C., szczelnie zamknięty zasuwką (der Schieber) A., która stanowi zarazem dno ruchome skrzyni (der Behälter) B., znajdującej się nad nią.

Spory czas przed właściwem odlaniem dzwonu musi mistrz rozpocząć prace przygotowawcze. Do nich należy przygotowanie zapasu drzewa sosnowego, należyście wysuszonego i na drobne pociętego polanka. Z tejtó przyczyny poeta powiada:

„Nehmet Holz vom Fichtenstamme,
Doch recht trocken lasst es sein.“ (w. 21 — 22.)

Te polanka składa robotnik, do tego osobno przeznaczony, raz po raz partyami do skrzyni, a gdy jest pełna, pociąga zasuwę, poczem polanka przez szyb spadają do paleniska D. Ogień tedy podtrzymuje i podsyca się w ten sposób z góry, nie jak przy zwykłych piecach i kuchniach naszych żelaznych dokładaniem polan przez drzwiczki z boku, a rozniecony z bardzo suchego drzewa sosnowego, musi wydać ogromny żar, aby jego płomienie uderzały przez wązki otwór, przesmykiem lub gardzielą (der Schwalch) M. zwany, do drugiej części pieca, do topniska F.,

„Dass die eingepresste Flamme
Schlage zu dem Schwalch hinein.“ (w. 23 — 24.),

tem bardziej, że wszelkie inne drogi są szczelnie zamknięte, a on nie ma innego ujścia.

Topnisko F. jest to przestrzeń sklepiona, znacznie pogłębiona i ku kominowi pochylona, mająca dno z cegieł ogniotrwałych zbudowane, na którem umieszcza się spiż dzwonowy (die Glockenspeise) G., składający się z niepodatnej, trudno topliwej (zähe, spröde) miedzi i miękkiej (weich) cyny. Prażą się one i topią następnie w płomieniach owych, buchających z góry przez wspomniany przesmyk czyli gardziel. Żar musi dochodzić do bardzo wysokiego stopnia, a wtedy pokazują się na powierzchni rozczynu białe bańki

„Weiße Blasen seh' ich springen;
Wohl! die Massen sind im Fluss.“ (w. 41 — 42.),

znak, że kruszce już się należyte stopiły i są dostatecznie płynne. Dojrzeć tego można przez otwór znajdujący się w pewnej wysokości a zwany okienkiem (das Schauloch oder Sehloch), które pozwala mistrzowi widzieć, co się w topnisku dzieje bez narażenia wzroku, gdyż otwór jest szybą z miki zamknięty.

Aby przyspieszyć topienie się kruszców, każe mistrz wsypać do topniska nieco potaszu (das Aschensalz), który prócz tego ułatwia wydzielenie obcych składników ze spiżu dzwonowego. Dlatego poeta mówi:

„Lasst's mit Aschensalz durchdringen
Das befördert schnell den Guss“. (w. 43 — 44.).

Że zaś płomień unosi ze sobą węgiel i popiół, który opada na spiż dzwonowy, a miedź sama i cyna zawiera niekiedy części ziemne i inne składniki obce, przeto mistrz musi od czasu do czasu ogromną warząchwą (der Schöpflöffel) zbierać szumowiny:

„Auch vom Schaume rein
Muss die Mischung sein.“ (w. 45 — 46.),

które się nad roztopionymi unoszą metalami. W tym celu otwiera drzwiczki, umieszczone w podłużnej ścianie topniska, a jeden z robotników, owinąwszy dla ochrony przed ogromnym żarem oba swe ramiona w mokre prześcieradła, kilka razy wodzi warząchwą po powierzchni rozczynu czyli spiżu dzwonowego. Warząchew ma w środku otwór, metal więc jako cięższy spływa napowrót do topniska, popiół, węgle i inne części jako lżejsze zostają w warząchwie, a wyrzucone po ostygnięciu tworzą tak zwane żuźle (die Schlacken).

Topnisko jest w bezpośrednim połączeniu z kominem H., a ponieważ jak się wyżej powiedziało, wszystkie otwory drzwiczkami lub zatułami są szczelnie zamknięte i gliną obwiedzione, więc dym, nie mając innego ujścia, musi uchodzić kominem. W pewnej wysokości znajdują się w nim otwory, przewiewniki (die Pfeifen) I. I. zwane, zwyczajnie w liczbie 6, które dają się otwierać i zamykać i pozwalają w ten sposób dowolnie kierować płomieniem. Jeżeli przewiewniki wskutek żaru po jakich 12 godzinach przybiorą barwę brunatną,

„Wie sich schon die Pfeifen bräunen“ (w. 80.).

mistrz uważa to za znak, że pora odlewu nadeszła.

Ale dla przornego mistrza tego jeszcze za mało. Każe on wpierw na próbę zanurzyć w roztopiony spiż laskę żelazną, by się przekonać, czy się oblecze glazurą czyli szkliwem, albowiem szkliwo takie jest dlań najlepszym dowodem, że metale są w stanie ciekłym, do odlewu przydatnym. Stąd czytamy dalej we wierszu 81 — 83.

„Dieses Stäbchen tauch' ich ein,
Seh'n wir's überglast erscheinen,
Wird's zum Gusse zeitig sein.“

Mistrz jednak i na tem nie poprzestaje i na ostatnią próbę każe zaczerpnąć warząchwą i ostudzić jeszcze w wydrążonym kamieniu nieco roztopu. Ostudzony spiż poleca zbadać troskliwie,

„Jetzt, Gesellen, frisch!

Prüft mir das Gemisch.“ (w. 84 — 85.),

a rozłamawszy go, patrzy, czy odłam tworzy zbitą, ziarnistą masę, czy też okazuje włókienka lub zbyt długie ząbki.

W pierwszym razie daje mu to pewność, że w rozczyńnię jest za wiele miedzi, w drugim, że za wiele cyny; mistrz dorzuca wtedy tego lub owego metalu, aż znajdzie stosunek obu należycie wyrównany. Do tego odnoszą się wyrazy:

„Schön gezacket ist der Bruch.“ (w. 148.).

Na samym spodzie komina znajduje się inny otwór oczkiem (das Stichloch, Auge) zwany, który bezpośrednio przytyka do pochylonego dna topniska. Z drugiej strony łączy się z przewodem spustowym, czyli spustem (die Rinne) L. o postaci podwójnie zgiętego łuku, wiodącego dość spadzisto wprost do formy. Dopóki metale się topią, dopóty otwór ten zamknięty jest szczelnie czopem (der Zapfen) K., dającym się jednak silnem uderzeniem w stosownej porze wypchnąć

„Stoßt den Zapfen aus!“ (w. 151.).

tak, że rozczyń może wygodnie popłynąć do formy.

Spust z gliny ulepiony ma dość wysokie brzegi i jest dla tego łukowo wyginany, aby stopiony spiż, który wypływając bucha wrzącym strumieniem,

„Rauchend in des Henkels Bogen

Schießt's mit feuerbraunen Wogen.“ (w. 153 — 154.),

niczem niepowstrzymywany, otworu formy nie zatamował i nie rozlał się na powierzchni, niwecząc długą i żmudną pracę i włożony kapitał mistrza. Dno i brzegi spustu przed odbiciem czopa smaruje jeden z robotników zapomocą wiechcia, osadzonego na kij, bardzo troskliwie tłuszczeniem lub łojem w tym celu, aby metale lekko spływały, a części obce, jakie mimo starannego odszumowania mogłyby się znaleźć jeszcze w rozczyńnię, zatrzymywały się i osiadały na brzegach.

Tuż pod poziomem pieca odlewniczego, w pewnej odległości od niego kopie się stosownie do wielkości dzwonu odpowiednią jamę czyli dół na formę (die Dammgrube) F., w której mistrz ustawia formę dzwonu (die Glockenform). Formie dzwonu

musi mistrz poświęcić najwięcej uwagi i troskliwości, jeżeli nie chce zmarnować czasu i włożonych pieniędzy.

Składa się ona również z trzech części: z *d u s z y* (der Kern) N., *miąszu* (die Dicke) O. i *płaszczu* (der Mantel) P.

W środku jamy na należycie ubitej ziemi mistrz buduje stożek ścięty z cegieł, zostawiając wewnątrz otwór, w którym roznieca niewielki ogień, przyspieszający wysychanie jego. Stożek ten obwleka gliną, nakładając zwolna jedną warstwę za drugą, aby glina, którą dla nabrania mocy miesza się z nawozem, pakułami i przedziwem, powolnie wysychała, nie pękała, lecz jednolitą tworzyła masę. Zapomocą szablonu t. j. deszczułki podobnie wykrojonej, jak deszczułki, których używają murarze przy robieniu gzymsów, nadaje mistrz stożkowi tę formę, jaką ma mieć dzwon wewnątrz, i tak powstaje *d u s z a d z w o n u*.

Teraz smaruje się powierzchnię duszy tłuszczem, jak to czynią n. p. gospodynie z formami przy pieczeniu bab, by ciasto do nich nie przylepło; następnie mistrz każe na duszę nałożyć warstwę dobrze przesianego popiołu tak samo jak n. p. przy pieczeniu chleba piekarze posypują koszyk i łopatę mąką. Czyni zaś to w podobnym celu, aby następująca część, od której troskliwego wykonania zawisa piękna i udatna forma dzwonu, nie przylepła do duszy.

I znów nakłada się glinę, zmieszaną z pakułami, warstwą po warstwie i nadaje się także tej części zapomocą szablonu całkiem gładziutką i równiutką formę, jaką ma mieć dzwon na zewnątrz. Tak powstaje *miąsz* (die Dicke), który jak najdokładniej i najściślej musi mieć postać, grubość i rozmiary przyszłego dzwonu. Atoli powierzchnia dzwonu nie jest gładką: znajdują się na niej, jak wiemy, wizerunki, napisy, festony, palmety, kwiatony, herby itp., a poeta sam mówi:

„Auch der Wappen nette Schilder
Loben den erfahren Bilder“. (w. 388 — 389.),

że tarcz herbowych czyste pola są chlubą doświadczonego mistrza.

Zachodzi tedy pytanie, jak powstają te ozdoby? Przecież tego zapomocą szablonu wykonać nie można? Tak jest, nawet krawców czyli gzymsów nie wolno tak wykonywać, lecz tworzy się je w następujący sposób. Z wosku ulepia mistrz, albo jeżeli nie jest w tem biegły, uproszony artysta, wizerunki portretowe, postaci Świętych i inne ozdoby i te przytwierdza do gładkiej po-

wierzchni mięszu. Istnieją nawet osobne fabryki, które dostarczają z wosku alfabetów rozmaitego charakteru, godeł chrześcijańskich, znaków męki Pańskiej, wizerunków Zbawiciela, Matki Boskiej i Świętych Pańskich. Wedle wyboru mistrz przytwierdza je do powierzchni mięszu, a z alfabetów zamówionych tworzy stosowne napisy.

Wreszcie mistrz przystępuje do budowy trzeciej części t. j. płaszcza. W tym celu powleka powierzchnię mięszu, ozdobioną, jak powiedzieliśmy, wizerunkami z wosku i napisami, najpierw tłuszczem, a potem zapomocą penzla delikatnie rozrobioną gliną, jakiej używają rzeźbiarze do ugniatania figur, i to tak długo, aż znikną pod temi warstwami wszelkie wypukłości i zagłębienia i przed oczyma będzie widna tylko gładka, równa powierzchnia. Teraz dopiero nakłada na to wielkimi masami glinę, wzmocnioną pakułami i przedziwem i tak powstaje płaszcz (der Mantel), który musi być nadzwyczaj silny, mocny, zbity i w tym celu obija się nawet żelaznemi obręczami, zaopatrzonymi w kruki (die Hacken) R. Te kruki zahaczają się o łańcuchy żórawia lub bloku (der Kranich oder der Flaschenzug), znajdującego się nad jamą i ułatwiają dzwignięcie płaszcza wysoko ponad poziom. A stać się to może tem snadniej, ponieważ jak to wyżej powiedziano, przyklepieniu się wewnętrznej części płaszcza do zewnętrznej części mięszu zapobieżono przez powleczenie tegoż tłuszczem. Mógłby jednak ktoś zarzucić, że przecież wypukłe wizerunki woskowe mogą przeszkadzać lekkiemu zdjęciu płaszcza, albo przynajmniej muszą być siłą mocą zdarte! Bynajmniej! Powiedzieliśmy bowiem, że to są wizerunki z wosku, który topnieje wskutek ciągle podtrzymwanego lekkiego ognia w pustem wnętrzu duszy i wsiąka w glinę. Wizerunki więc znikają i nie mogą przeszkadzać lekkiemu zdjęciu płaszcza, ale nie znikają bez śladu; przeciwnie wypukłości pozostawiają na powierzchni wewnętrznej płaszcza odpowiednie wklęsłości i odwrotnie, a więc niejako matrycę czyli negatywkę zewnętrznej powierzchni mięszu.

Z tem wszystkiem mogą tu i owdzie powstać skazy, ta i owa litera może się zesunąć przy nakładaniu tłuszczu i przy penzlowaniu; dlatego mistrz musi zbadać wnętrze płaszcza; więc gdy go zapomocą łańcuchów, zaczepionych o kruki, dzwignięto wysoko ponad poziom jamy, wchodzi do środka i w razie potrzeby na małym rusztowaniu porównywa dokładnie, czy wklęsłości i wypukłości

odpowiadają ściśle pierwotnej formie, a gdzie tego konieczność wymaga, zapomocą dłótka i rylca poprawia napisy, wygładza skazy, uzupełnia braki. Jest to praca, która wymaga wielkiej cierpliwości, troskliwości i sumiennej uwagi mistrza. Gdy tę pracę ukończy, każe zdjąć środkową część formy czyli miąższ, mający w zupełności postać właściwego dzwonu i jako przedmiot niepo-trzebny, który już spełnił swoje zadanie, wyrzuca precz. Zdjęcie to da się tem łatwiej skutecznić, skoro powiedzieliśmy, że za-pomocą tłuszczu i popiołu zapobieżono przyklepieniu się miąższu do duszy. Wreszcie każe spuścić płaszcz na to samo miejsce, na którem się pierwotnie znajdował. Między duszą a płaszczem po-wstaje teraz po wyrzuceniu miąższu próżnia, zamknięta ze-wnątrzną, gładką ścianą duszy, a wewnętrzną ścianą płaszcza, ozdobioną negatywą wizerunków, godeł i napisów i w próżni tej powstaje dzwon właściwy.

Umieszczenie płaszcza na tem samem miejscu wymaga jak największej troskliwości, albowiem najmniejsze zboczenie w jedną lub drugą stronę sprawiłoby, że dzwon byłby w jednym miejscu cieńszy, w drugim grubszy, a tak cała praca, trwająca niekiedy całe miesiące, może być w jednej chwili zniszczona. W tym celu są u podstawy duszy wypukłe nasady kluczami (der Schlüssel) W. zwane, którym odpowiadają także same wcięcia w płaszczu tak, że mylnemu i chybnemu ustawieniu płaszcza całkiem się zapobiega. *)

Kiedy tak wszystko należycie zostało przygotowane, ubija się jeszcze w jamie ziemię naokoło płaszcza, aby zapobiedz mo-żliwemu rozsadzeniu formy, i dopiero wtedy przystępuje mistrz do właściwego odlewania. Gromadzi więc około siebie czeladź i pomocników, a wezwawszy wszystkich do zdjęcia czapek, zachęca do odmówienia nabożnej modlitwy:

.... bevor wir's lassen rinnen,

Betet einen frommen Spruch!“ (w. 149 — 150.),

odbija wreszcie żelaznym drągiem czop przy dnie komina, zaty-kający oczko (Stichloch) i spuszcza płyn ognisty ciekłych metalów

*) Wszystko to uprzytamnia dokładnie dołączony rysunek przekroju pieca i formy; ale zarówno pouczającym jak litograficzne przedstawienie, byłaby forma dzwonu, odtworzona w modelu gipsowym. Modelowi takiemu, jak wiem z do-świadczenia, uczniowie z wielką przypatrują się ciekawością, a że jest łatwym do sporządzenia, każde gimnazjum mogłoby go mieć w swoich zbiorach.

do formy. Chwila to ważna i niebezpieczna, albowiem rozgrzane powietrze wnętrza i tworzące się gazy mogą formę rozsadzić albo najmniejszy błąd w jej budowie może otworzyć inną drogę metalom, które się wtedy zamieniają w bezużyteczną i bezkształtną bryłę, — pominąwszy wzgląd, że praca cała, niekiedy całe trwająca miesiące, w jednej chwili zniweczona zostaje. Płynne metale, wypełniając próżnię między duszą a płaszczem, wydają najpierw głos dudniący, głuchy a niski, w miarę zaś, jak postępują coraz wyżej, tony również coraz wyższe i podobniejsze do świstu lokomotywy. Z tem wszystkim powietrze przez żar metalów płynnych nagle rozgrzane, mogłoby rozsadzić nawet najsilniejszy płaszcz lub uszkodzić ściany otaczające, gdyby nie miało jakiegoś ujścia albo wentylów, które tu zastąpione są przez otwory w płaszczu, sięgające do próżni, a nazwane wylotami (die Windpfeifen) S, S. Tymi wylotami uchodzi powietrze, ustępując metalom, i wydaje podobne sapanie, jak przy lokomotywie. Już po odgłosach spadającego spiżu i ulatującego powietrza mistrz może poznać, czy odlew się udał, bo każdy fałszywy ton jest znakiem, że ściana gdzieś pękła, a spiż dzwonowy znalazł gdzie indziej ujście dla siebie.

Tak napełniona forma musi stygnąć 24 — 48 godzin i dopiero wtenczas, gdy należycie wystygła, odgrzebuje się ją z ziemi, rozbija płaszcz i zapomocą dźwigni wydobywa się dzwon na powierzchnię. I tu potrzeba wielkiej przezorności, by wykonać tę czynność w właściwej porze i wprawną ręką, i dlatego poeta mówi

„Der Meister kann die Form zerbrechen
Zur rechten Zeit, mit weiser Hand!“ (w. 342 — 343.).

Ale gdy to się stanie, mistrz będzie się cieszył doskonałością swego dzieła od korony, zwanej także głowicą (der Helm, die Krone), aż do wieńca (der Kranz). Z nazw tych pierwsza oznacza górną (drewnianą) nasadę, druga krawędź dolną dzwonu, ozdobioną, jak się powiedziało, kwiatami. Korona czyli głowica jest przymocowana zapomocą żelaznych okuć czyli ściągien do uszaków i spoczywa na osi poziomej, aby dzwon mógł na niej zawisnąć i swobodnie w panwiach bujać. Wewnątrz zawieszają się serce u uszka, stanowiącego jedną całość z dzwonem.

Po tych uwagach wstępnych, gdy uczniowie zrozumieli należycie część technologiczną odlewania dzwonów, pogląd na układ, podział i osnowę wiersza nie będzie przedstawiał żadnych trudności.

Wiersz swój nazwał poeta „Pieśnią“, jest to jednak liryczno-opisowy utwór, barwy pouczającej, dydaktycznej, pełen przestróg, prawd życiowych, sentencji, mających siłę i znaczenie przysłówi. Forma jego jest dramatyczną tak dalece, że utwór ten przedstawia się nam jak gdyby sztuka o jednym akcie, w którym mistrz otoczony czeladzią główną odgrywa rolę.

Zewnętrznie dzieli się poemat na dwie części, które metrycznie nawet zupełnie się od siebie różnią, gdyż zwrotki, zawierające „przemówienia mistrza“ (Die Meistersprüche oder Glockengussstrophen) są napisane tak, jak n. p. nasze: „Kiedy ranne wstają zorze“ — „Fest gemauert in der Erden“ t. j. miarą trochaiczną; rozmyślenia zaś czyli rozpamiętywania (Betrachtungen) nie mające układu zwrotkowego, mają miarę przeważnie jambiczną, ową podstawną formę niemieckiego wierszowania, która jednak przechodzi stosownie do treści na daktyle, anapesty i trocheje.

Przemówień mistrza czyli zwrotek, które tworzą niejako ramki poematu czyli zewnętrzną szatę utworu, jest dziesięć, a treścią ich najwybitniejsze chwile odlewania dzwonu tak, że one, zeszerowane obok siebie, osobną stanowić mogą całość i dają obraz szczegółowy sposobu, w jaki dzwon się odlewa.

Do każdego przemówienia nawiązuje poeta rozmyślenia cz. rozpamiętywania tak jakby z ust mistrza pochodziły, a nawiązanie to nie jest luźne i przypadkowe, lecz ścisłe i konieczne. Każde bowiem rozmyślenie odnosi się najpierw do poszczególnych ważniejszych czynności przy odlewie, dalej do tych wypadków życia ludzkiego, podczas których głos dzwonu rozbrzmiewa, którym dźwięki dzwonu towarzyszą, wreszcie łączy się z następującem rozmyśleniem, które jest właściwie tylko jego dalszym ciągiem.

Rozmyślenia obejmują całokształt życia ludzkiego w jego rozlicznych stosunkach do rodziny i do społeczeństwa, od kolebki do grobowej deski i są niejako objaśnieniem dwu pierwszych zdań owego motto, które poeta umieścił na czele utworu, a które znajdować się mają na wielkim dzwonie monasteru w Szafuzie:

„Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango = Żywych wzywam, zmarłych opłakuję, pioruny łamię“. Tylko trzeciego zdania, jako polegającego na zabobonie, nie uważał poeta za stosowne rozwinąć w swoim wierszu.

Pierwsze dwa rozmyślenia (w. 9. — 20. i 29. — 40.), będące wstępem, zawierają wezwanie mistrza do pracy i do poważnego zastanowienia się nad tem, czego to zapomocą słabych sił dokonać nie można

„Was durch die schwache Kraft entspringt“ (w. 14.), jeżeli przystępuje się do pracy ze skupieniem i namaszczeniem ducha. Dzieło, które ma powstać, godne jest takiego rozmyślenia, albowiem dzwon jest dla ludzi ważnym nie tylko w teraźniejszości ale i w przyszłości, gdyż ma w późne dni świadczyć o tych, którzy go stworzyli, ma się skarżyć w cierpieniu ze zasmuconymi a w radości nastrajać ich serca do modłów dziękczynnych.

Dalszych sześć rozmyślań zawiera najpierw obrazy życia rodzinnego, następnie obrazy życia społecznego (politycznego czyli publicznego). Z nich cztery obejmują życie rodzinne i przesuwają przed naszymi oczami w dwu rozmyśleniach najpierw obrazy uroczne, pogodne i wesołe: szczęśliwej młodości, pierwszej miłości, życia najpiękniejszej uroczystości

„des Lebens schönste Feier“ (w. 98.)

t. j. pobranie się młodej pary, i wreszcie obraz szczęścia rodzinnego, jeżeli mąż i żona sumiennie pełnią obowiązki powołania. Następne dwa rozmyślenia przesuwają przed naszymi oczyma obrazy straszne i smutne, najpierw pożogi, która pracę życia obojga małżonków niszczy i byt rodziny podkopuje, potem śmierci matczynej, wskutek której wszystkie węzły rodzinne zostają stargane:

„Ach das Hauses zarte Bande,
Sind gelöst auf immerdar“ (w. 258 — 259.)

tak, że życie rodzinne nie może być nadal przedmiotem rozpamiętywania, a poeta przystępuje do kreślenia obrazów życia społecznego.

Przypadają na nie dwa rozmyślenia. Z tych jedno kreśli rozkoszny obraz spokoju, drugie straszne widmo wywrotu i wojny domowej, do którego wypaczenie rewolucyi francuskiej dostarczyło pociecie barw ponurych.

Odpowiednio do słów mistrza, który w VII. przemówieniu wzywa czeladź po dokonanym odlewie do wytchnienia po ciężkiej pracy, umieszcza poeta na czele tej części poematu nader udany obraz wypoczynku wieczornego na wsi: bo czem w życiu rodzinnem wiek dziecięcy, tem w życiu społeczeństwa w jego zaraniu jest rolnictwo.

Na wiek młodzieńczy w rozwoju ludzkości przypada powstawanie miast. Dlatego poeta przenosi nas potem do miasta, gdzie również „gwar po ulicach ciszyć się zaczyna“ a każdy obywatel „choć czarną oponą noc ziemię zaściela“ czuje się bezpiecznym pod opieką prawa i świętego porządku. A jak w I. części „Pieśni“ miłość zbliżyła młodzieńca do dziewicy, tak ten „święty porządek“ zbliżył ludzi do siebie, sprzyjał budowie miast, „wywiodł ze stepów dzikie gromady“, złagodził obyczaje i usunął najdroższy ze wszystkich węzłów: świętą miłość kochanej ojczyzny.

Jak dalej mąż i żona pracować muszą dla utrwalenia bytu rodziny, tak ojczyzna jest polem działania dla dojrzałej społeczności, dla łącznej pracy wszystkich pod świętą opieką wolności, która jest tylko prawnym wyrazem porządku.

Ale jeżeli życie rodzinne burzy okropna pożoga, to bytowi ojczyzny zagraża wojna. I z tejto przyczyny kreśli poeta jej obraz w formie życzenia, by nigdy tłumy dzikich wojowników nie napępniały zgiełkiem bojowym cichej doliny, a zamiast zorzy wieczornej nie odbijała się od pogodnego nieba straszna łuna spalonych miast i wiosek.

Z śmiercią matki, jak widzieliśmy, rozluźniają się wszystkie węzły rodzinne; tak samo rokosz i wojna domowa wyraca byt państwa i społeczeństwa, jeżeli człowiek pojmuje porządek i wolność jako źle zrozumianą równość wszystkich i nieograniczoną swawolę. Takie pojmowanie jest szaleństwem i obłądkiem, który człowieka czyni najstraszniejszym ze wszystkich okropności i szerzy wokoło tylko zniszczenie.

Ostatnie rozmyślanie rozpoczyna się wezwaniem, by dzwon ochrzczono i nadano mu miano: „Concordia“ = zgoda, (jak n. p. nasz dzwon na Wawelu nosi nazwę Zygmunta), albowiem dzwon ten ma kochającą się społeczność w serdecznej połączyć jedność.

„Zur Eintracht, zu herzinnigem Vereine

Versammle sie die liebende Gemeinde.“ (w. 394 — 395.).

Chrzest dzwonu (w. 390 — 395.) i nadanie mu nazwy „Concordia“ nie należy zatem wcale do przemówień mistrza, które się odnoszą do odlewu dzwonu, czego dowodem forma metryczna v — ta sama, jaką mamy przeważnie w rozmyślaniach. Lecz nazwa ta jest tylko symbolicznym wyrazem, którym chce poeta określić ogólne dzwonu przeznaczenie. Przeznaczenie (der Beruf) dzwonu jest w dalszym ciągu szczegółowo rozwinięte i ustęp ten tworzy odpowiednie do wstępu zakończenie poematu.

Jak widzimy, zwrotki i rozmyślania są nie tylko zewnętrznie ze sobą związane, lecz łączy je także wewnętrznie jak najściślej jedna myśl przewodnia. Gdyby obrazy życia były tylko luźnie obok siebie zestawione albo przypadkowo tylko zeszerowane, natenczas „Pieśń o Dzwonie“ nie byłaby prawdziwym dziełem sztuki, która wymaga, by części zlewały się w jedną całość jednolitą. Otóż przewodnią myślę poematu jest łączność i zgoda, godłem zaś jej widomem dzwon, którego przecież pierwotnem przeznaczeniem jest nawoływanie do tej łączności i zgod y.

Zg od n o ś ć uczuć zniewala młodziana do zawarcia ślubów małżeńskich, a skojarzoną parę do pracy około utrwalenia i zapewnienia materyalnego szczęścia rodziny. Ale na tej samej zgodności opiera się życie społeczne na wsi i w mieście celem zapewnienia sobie bytu i bezpieczeństwa, następnie w ustroju państwowym, w ojczyźnie i w społeczeństwie celem wspólnej pracy nad postępem i oświatą. Trwałość szczęścia rodzinnego zależna od zgodności uczuć i dlatego zawarcie ślubów poprzedzić musi troskliwe badanie „Ob sich das Herz zum Herzen findet“, czy się dusza z duszą zgodzi, inaczej „der Wahn ist kurz, die Reu ist lang“, = Ułudzenie prędko mija, Wiecznie dręczy żalu żmija; szczęście społeczeństwa zależne od porządku i od wolności, zrozumianej w znaczeniu prawdziwym, gdyż źle pojęta wolność zamienia się w sz a ł wszystko niszczący.

W ten sposób przedstawił nam poeta, łącząc to ze stopniowem powstawaniem i budową dzwonu, stopniowy rozwój życia ludzkiego w 2 postaciach jako życie rodzinne i życie społeczne i skreślił warunki jego trwałości i powody upadku.

Dopiero w zakończeniu wskazuje poeta na trzeci stopień w rozwoju społeczeństwa, na zgodne p o ż y c i e całej ludzkości, ale tylko w formie życzenia na przyszłość, jako ideału dotąd nie spełnionego.

Odpowiada to zupełnie historyzoficznym poglądom poety i jego stanowisku wobec rewolucyi francuskiej, która pokładane w niej nadzieje zawiodła. Szczególnie w obrazie rokoszu przebija się ból poety z przyczyny doznanego zawodu. Takiego końca rewolucyi nie mógł poeta oczekiwać ani sobie życzyć, lecz marzył o takiej formie ustroju społecznego, któraby jak dzwon z formy, wychodząc z ustroju ówczesnego, obejmowała całą ludzkość i dała jej upragniony spokój.

„Pieśń o Dzwonie“ jest utworem ogólnoludzkiego znaczenia, tak samo jak Mickiewicza: „Oda do młodości“. Młodość powinna wszędzie być pełną zapału, jak nam ją przedstawia Adam w Odzie, bez względu na narodowość i religię, kraj, położenie geograficzne lub stosunki klimatyczne. Obrazy, skreślone w „Pieśni“ tak samo odnieść się dadzą do ludzi, mieszkających w tej lub owej części świata, na tej lub na tamtej półkuli ziemskiej, bo gdziekolwiek człowiek żyje, z ochotą powtórzy wszędzie końcowe wieszczą życzenie, od którego szczęście nasze zależy:

„Freude dieser Stadt bedeute,
Friede sei ihr erst Geleute“, (w. 424 — 425.)

„Niechże nam z górnej ustroni
Radość i pokój zadzwoni“.

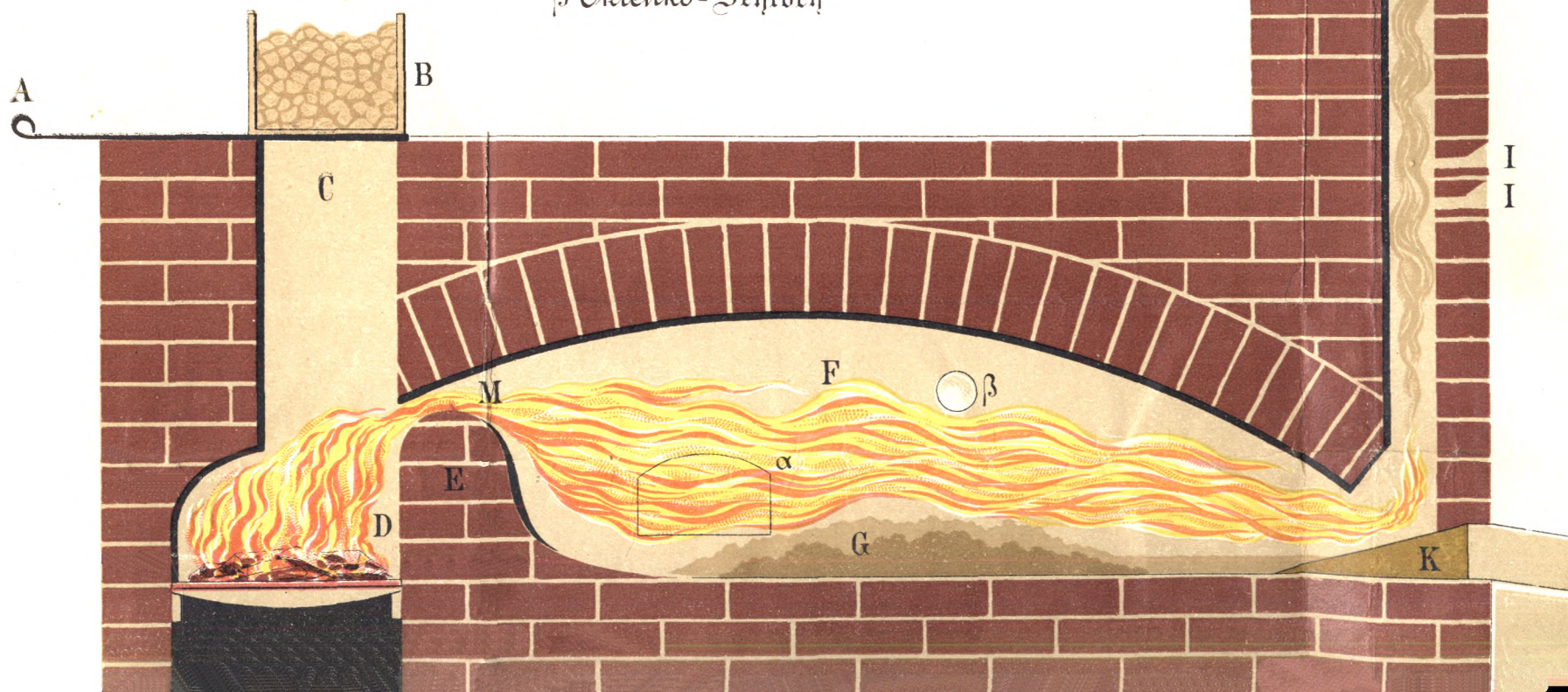
Obrazy te zaś są skreślone z taką siłą i potęgą, że równych nie masz w całej literaturze powszechnej, podobnie jak nie znajdziesz drugiej „Ody do młodości“ z równym skreślonej zapałem*).

*) Nadmienię jeszcze, że istnieje cały szereg utworów muzycznych, ilustrujących sławny wiersz Schillera, między innymi Romberga, Lindpaintnera, Maurycyego Retzsch'a, dalej prawdziwie wzniosła kantata Brucha i oratorium naszego muzyka Antoniego Kątskiego, wydane we Wiedniu, gdzie swoje odbywał studia.

I. PIEC ODLEWNICZY. GIESSOFEN.

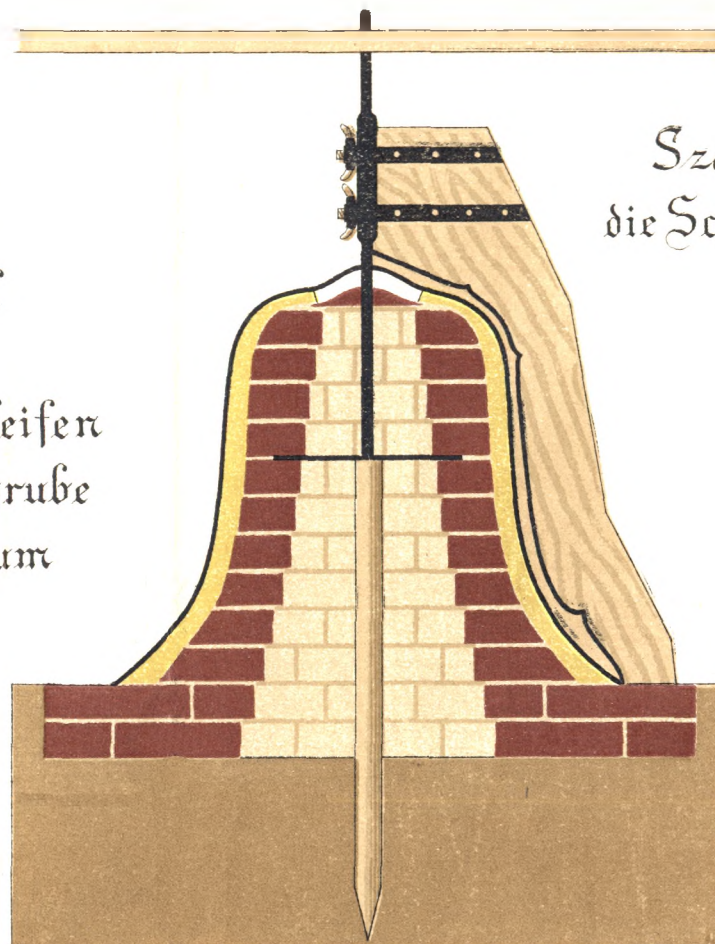
α Dzwiczki - die Thür
 β Okienko - Sehloch

N Dusza
O Miąższ
P Płaszcz
R Kzuki
S Wyloty
T Dół na formę
U Wnętrze duszy

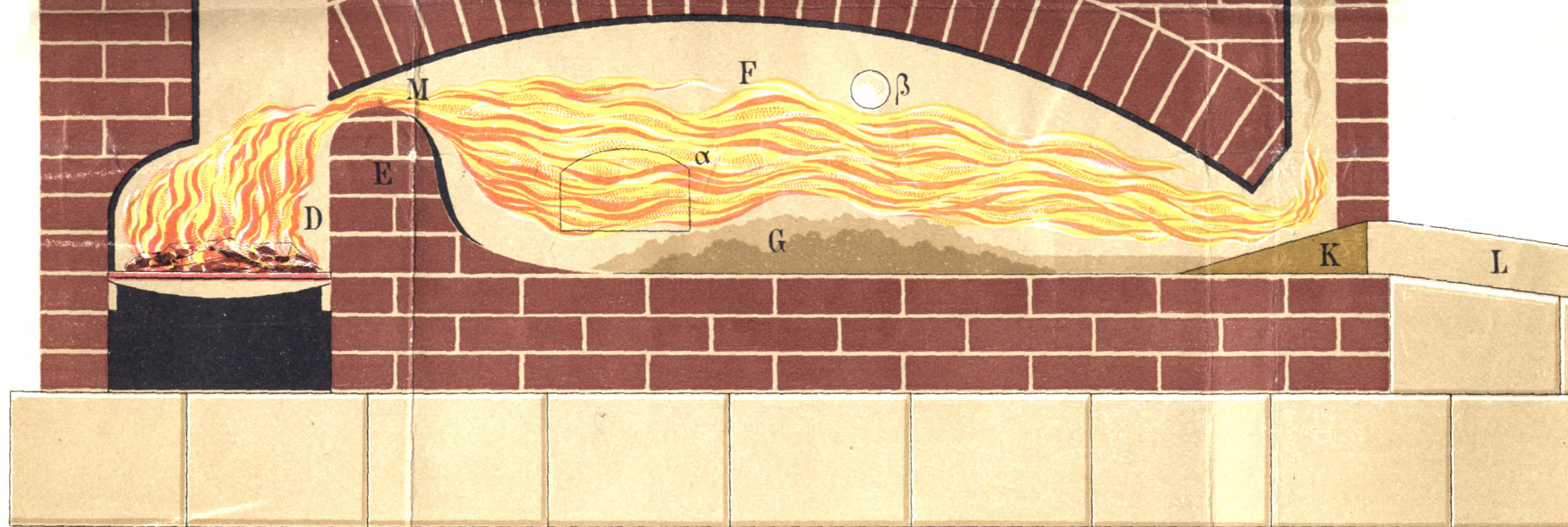
Kern
Dicke
Mantel
Haken
Windpfeifen
Dammgrube
Kernraum

Szablon
die Schablone

II. FORMA (ODLEWU) DZWONU. GLOCKENFORM.

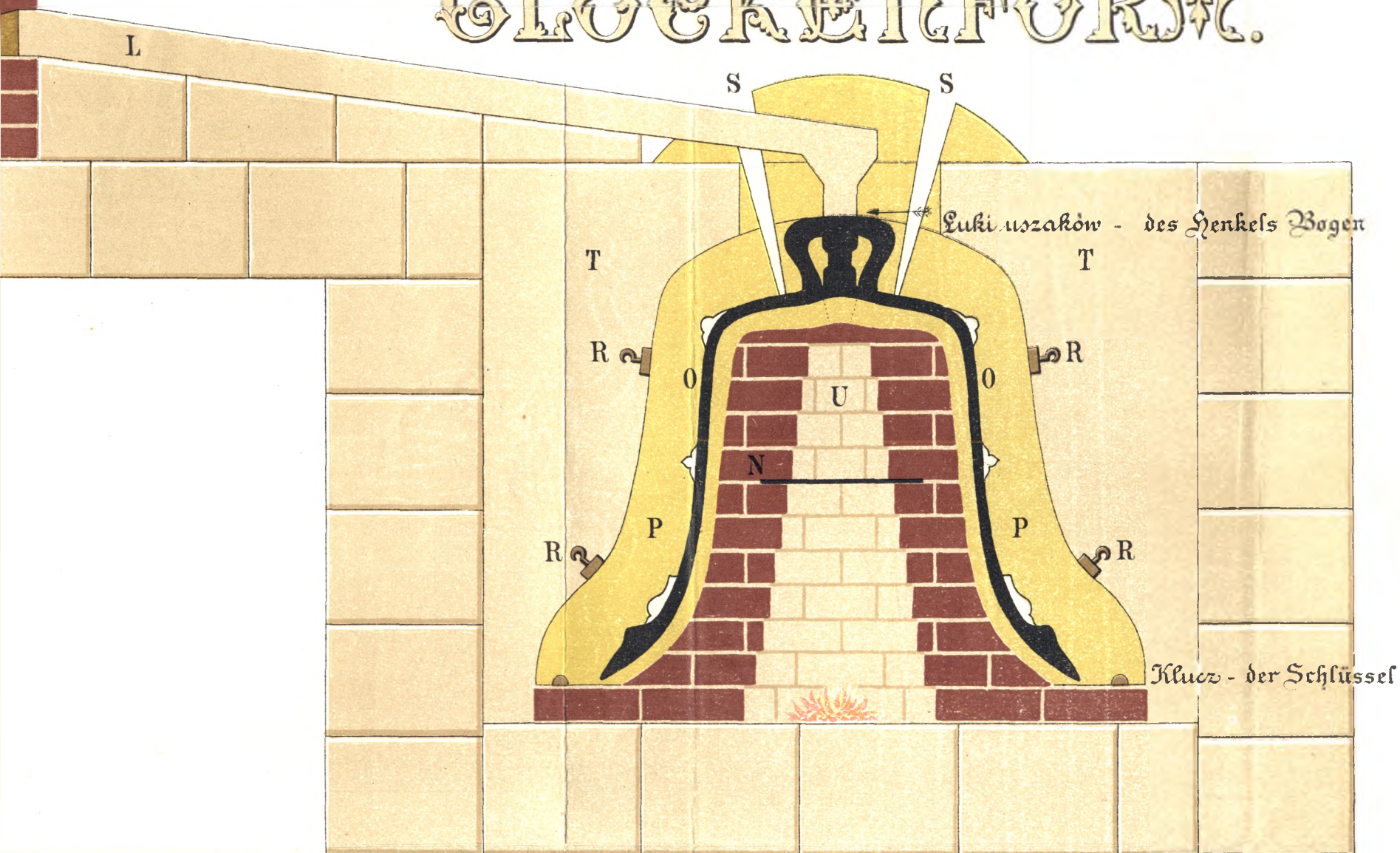

A Ładuwa
 B Skrzynia
 C Szyb
 D Palenisko
 E Próg cz. mostek
 F Topnisko
 G Spiz dzwonowy
 H Komin
 I Przewiewniki cz. dymniki
 K Czop
 L Przewód spustowy
 M Przedmyk cz. gardziel

Schieber
 Behälter
 Schacht
 Herd
 Feuerbrücke
 Schmelzraum
 Glockenspeise
 Schornstein
 Pfeifen
 Zapfen
 Rinne
 Schwalch

II. FORMA (ODLEWU) DZWONU. GLOCKENFORM.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

I.

SKŁAD GRONA NAUCZYCIELSKIEGO

przy końcu roku szkolnego 1895.

Liczba	Imię, nazwisko i godność	uczył w klasie	tygodn. godzin
1	Biesiadzki Wojciech, c. k. dyrektor,	jęz. greck. VI ₅	5
2	Służewski Michał, c. k. profesor w VIII. randze,	matem. III a ₃ IV a ₃ VII a ₃ VIII ₂ fizyki IV a ₂ VII a ₃ VIII ₃	20
3	Ks. Łepki Onufry, c. k. profesor w VIII. randze, radca i referent grec. kat. konsystorza,	rel. grec. kat. I—VIII	16
4	Fiderer Edward, c. k. pro- fesor w VIII. randze, go- spodarz klasy III b,	jęz. łacińsk. III b ₆ IV a ₅ " greck. III b ₆	17
5	Kubala Ludwik, doktor filozofii, c. k. profesor w VIII. randze, kawaler orderu Franciszka Jó- zefa, członek koresp. kra- kowskiej Akademii Umie- jętności,	jęz. polsk. V ₂ hist i geogr. III a ₃ IV b ₄ VIII ₃ proped. filoz. VII a ₂ VII b ₂ VIII ₂	19
6	Klak Wiktor, c. k. profe- sor w VIII. randze, go- spodarz klasy VII b,	jęz. łacińsk. VI ₆ VII b ₅ " greckiego VII b ₄	15

Liczba	Imię, nazwisko i godność	uczył w klasie	tygodn. godzin
7	Filipowski Antoni , c. k. profesor w VIII. randze, zawiadowca gabinetu fizykalnego,	matem. IV b ₃ V ₄ VI ₂ VII b ₃ fizyki IV b ₃ VII b ₃	19
8	Czernecki Józef , c. k. profesor w VIII. randze.	jęz. niem. V ₄ VI ₄ VII b ₄ VIII ₄	16
9	Sołtysik Tomasz , c. k. profesor w VIII. randze, gospodarz klasy VIIa, wiceprezes Towarzystwa nauczycz. szkół wyż.,	jęz. łacińsk. VII a ₅ VIII ₅ „ greckiego VII a ₄	14
10	Kilarski Tadeusz , c. k. profesor w VIII. randze, gospodarz klasy IV b,	jęz. niemieck. III a ₄ III b ₄ IV b ₄ VII a ₄	16
11	Terlikowski Franciszek , c. k. profesor w VIII. randze, gospodarz klasy V., zawiadowca biblioteki nauczycielskiej,	jęz. łacińsk. IV b ₆ V ₆ „ greck. V ₅	17
12	Rawer Karol , c. k. profesor, gospodarz klasy VI., członek Rady m. Lwowa,	jęz. polsk. VI ₃ histor. i geogr. III b ₃ V ₃ VI ₄ VII a ₂	16
13	Majchrowicz Franciszek , doktor filozofii, c. k. profesor, gospodarz kl. VIII.,	jęz. polsk. I a ₂ „ łacińsk. I a ₈ „ greck. VIII ₅	16
14	ks. Jougan Alojzy , doktor teologii, c. k. profesor,	religii rzymsk. kat. III b ₂ IV a ₂ IV b ₂ V ₂ VI ₂ VII a ₂ VII b ₂ VIII ₂	16
15	Limbach Józef , doktor filozofii, c. k. profesor, zawiadowca gabinetu przyrodniczego,	matem. II a ₃ II b ₃ III b ₃ hist. natur. II b ₂ III a ₂ III b ₂ V ₂ VI ₂	19

Liczba	Imię, nazwisko i godność	uczył w klasie	tygodn godzin
16	Szomek Bolesław , c. k. profesor, zawiadowca pol- skiej czytelnii młodzieży	jęz. greck. IV a ₄ " polsk. IV a ₂ VII a ₂ VII b ₃ VIII ₃	16
17	Bostel Ferdynand , c. k. nauczyciel na etacie c. k. gimnazjum brodzkiego, gospodarz klasy IV a, za- wiadowca zbiorów histo- ryczno-geograficznych,	jęz. niem. I b ₆ IV a ₄ hist. geogr. IV a ₄ VII b ₃	17
18	Hahn Wiktor , egzamin. za- stępca nauczyciela, go- spodarz klasy II a,	jęz. łacińsk. II a ₈ " greck. III a ₅ " polsk. II a ³	16
19	Czechowicz Łucyusz , za- stępca nauczyciela, go- spodarz klasy I a,	jęz. niem. I a ₆ matem. I a ₃ I b ₃ hist. natur. I a ₂ I b ₂ II a ₂	18
20	Kryczyński Władysław , zastępca nauczyciela, go- spodarz klasy III a,	jęz. łacińsk. III a ₆ " greckiego IV b ₄ " polsk. III a ₃ IV b ₃	16
21	Bielawski Stanisław , zast. naucz., gosp. klasy II b, zaw. niem. czyt. młodz.	jęz. łacińsk. II b ₈ geografii I b ₃	11
22	ks. Lehmann Józef , pomoc- nik katechety rz. kat.,	religii I a ₂ I b ₂ II a ₂ II b ₂ III a ₂	10
23	Strzelecki Kazimierz , za- stępca nauczyciela, go- spodarz klasy I b,	jęz. łacińsk. I b ₈ " polsk. I b ₃ II b ₃ III b ₂	17
24	Wiśmierski Józef , zastępca nauczyciela,	jęz. niem. II a ₅ II b ₅ hist. geogr. II a ₄ II b ₄	18
25	Aliśkiewicz Andrzej , apli- kant,	(jęz. niem. V ₄).	—

Nauczyciele poboczni.

1. Planer Izaak, nauczyciel religii mojżeszowej w lwowskich szkołach etatowych, uczył religii mojżeszowej w kl. I—VIII. tygodniowo godzin	7
---	---

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. Ks. Łepki Onufry, j. w., uczył języka ruskiego w 2 oddziałach, tygodniowo godzin	4
2. Szyrma Lach Edward, uczył języka francuskiego w 3 oddziałach, tygodniowo godzin	6
3. Kubala Ludwik, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w klasie III a i IV b, tygodniowo godzin	2
4. Rawer Karol, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w klasie III b i VII a, tygodniowo godzin	3
5. Bostel Ferdynand, j. w., uczył historii kraju rodzinnego w klasie IV a i VII b, tygodniowo godzin	3
6. Fiderer Edward, j. w., uczył kaligrafii, tygodniowo godzin	2
7. Młodnicki Karol, nauczyciel c. k. seminaryum nauczycielskiego, uczył rysunków w 3 oddziałach, tygodniowo godzin	6
8. Resl Włodzimierz, profesor c. k. gimnazjum II., uczył stenografii w 2 oddziałach, tygodniowo godzin	2
9. Kwiatkowski Romuald, nauczyciel szkoły etatowej im. św. Antoniego, uczył gimnastyki w 4 oddziałach, tygodniowo godzin	6
10. Lewicki Emil, nauczyciel szkoły etatowej im. św. Anny, uczył śpiewu w 2 oddziałach, tygodniowo godzin	4

Zmiany w gronie nauczycieli

w ciągu roku szkolnego 1894/5.

1. Najwyższem postanowieniem z d. 25. czerwca 1894. zaszczycony został prof. dr. Ludwik Kubala krzyżem kawalerskiego orderu Franciszka Józefa.

2. Reskr. z d. 23. czerwca 1894. l. 12930. zezwolił JE. P. Minister Wyzn. i Ośw., aby nauczyciel c. k. gimnazjum brodzkiego Ferdynand Bostel także i w r. sz. 1895. przydzielony był do tutejszego gimnazjum.

3. Reskr. z d. 21. sierpnia 1894. l. 16553. mianował JE. P. Minister W. i O. tutejszego zastępcę nauczyciela Albina Schreyera rzeczywistym nauczycielem c. k. gimnazjum bocheńskiego.

4. Reskr. z d. 27. lipca 1894. l. 12646, przeniosła Wys. c. k. Rada szk. kr. zastępcę nauczyciela Łucyusza Czechowicza z c. k. lwowskiej szkoły realnej do tutejszego gimnazjum.

5. Reskr. z d. 13. września 1894. l. 20244. mianowała Wys. c. k. Rada szk. kraj. ks. Józefa Lehmana pomocnikiem katechety obrz. rzym. kat.

6. Reskr. z d. 18. września 1894. l. 21281. przeniosła Wys. c. k. Rada szk. kraj. zastępcę nauczyciela Józafata Petryka z tutejszego zakładu do c. k. gimnazjum przemyskiego.

7. Reskr. z d. 19. sierpnia 1894. l. 18559, udzielił JE. P. Minister W. i O. zastępcy nauczyciela Aleksandrowi Dziamię zmniejszenia godzin na przeciąg I. półrocza r. sz. 1894/5.

8. Reskr. Wys. c. k. Rady szk. kr. z d. 21. sierpnia 1894. l. 17241. mianowany został Kazimierz Strzelecki zastępcą nauczyciela dla tutejszego gimnazjum.

9. Reskr. Wys. c. k. Rady szk. kr. z d. 2. lutego 1895. l. 421. przeniesiony został zastępca nauczyciela Aleksander Dziama z tutejszego zakładu do V. gimnazjum lwowskiego.

10. Reskr. z d. 19. stycznia 1895. l. 942. udzielił JE. P. Minister W. i O. zastępcy nauczyciela Stanisławowi Bielowskiemu zmniejszenia godzin na przeciąg 2. półrocza r. sz. 1894/5.

11. Reskr. Wys. c. k. Rady szk. kr. z d. 18. lutego 1895. l. 4292. mianowany został Józef Wiśmierski zastępcą nauczyciela dla tutejszego gimnazjum.

12. Reskr. Wys. c. k. Rady szk. kr. z d. 9. lutego 1895. l. 1442. przeznaczony został Andrzej Aliskiewicz jako hospitant do tutejszego gimnazjum.

13. Reskr. z d. 3. maja 1895. l. 7751. przyznał JE. P. Minister W. i O. VIII. rangę służbową profesorem: Franciszkowi Terlikowskiemu i Tadeuszowi Kilarskiemu

II.

PROGRAM NAUKI.

A. Przedmioty obowiązkowe.

Klasa I.

Religia 2 godziny tygodniowo. Zasady katolickiej wiary i obyczajów.

Język łaciński 8 godzin tygodniowo. Nauka o prawidłowych formach deklinacji i konjugacji w połączeniu z praktycznymi ćwiczeniami. Począwszy od listopada co tydzień zadanie szkolne, niekiedy domowe.

Język polski 3 godz. tyg. Elementarna nauka o zdaniu pojedynczym i składni zgody; najważniejsze zdania poboczne; w związku z tem poznanie najważniejszych znaków pisarskich. Elementarna nauka odmiany imienia i słowa, nadto przygodne poznawanie innych części mowy. Czytanie wzorów według Wypisów: wyraźne i rozumne czytanie, gładkie i poprawne zdawanie sprawy z rzeczy, poprzednio przeczytanej i dokładnie objaśnionej. Uczenie się na pamięć i należyte wygłaszanie zawartych w Wypisach a poprzednio objaśnionych piękniejszych utworów poetycznych, niekiedy ustępów prozaicznych. Cztery zadania na miesiąc; w 1. półroczu wyłącznie dyktaty, systematycznie ułożone, a obejmujące ważniejsze zasady i prawa pisowni; w 2. półroczu naprzemian ćwiczenia ortograficzne i wypracowania stylistyczne, zrazu tylko szkolne, pod koniec roku także domowe; tematami do nich mają być krótkie opowiadania i łatwiejsze opisy, w szkole za nauczycielem przez uczniów powtórzone.

Język niemiecki 6 godzin tygodniowo. Czytanie, uczenie się na pamięć słów, zwrotów i całych ustępów; zdawanie spraw z treści czytanych ustępów na podstawie stosownych pytań; retrowersja, rozmówki. Znajomość odmian regularnych i zasad składni. Co tydzień zadanie szkolne. Tematy; dyktaty, ćwiczenia ortograficzne, zastosowane do potrzeby praktycznej, pisanie z pamięci ustępów memorowanych, retrowersye.

Geografia 3 godz. tyg. Nauka rozpoczyna się rozpatrywaniem dziennego łuku słonecznego i wynikającego stąd oświetlenia w różnych porach roku. Pojęcia wstępne z geografii fizycznej, rozpoczynając od poznania Lwowa i jego okolicy, oryentowanie się, pomiar, znaki graficzne map i nauka o globusie; orografia i hydrografia, półwyspy i wyspy; położenie najważniejszych państw i miast według długości i szerokości geograficznej, odczytywanie z mapy. Rysunek najprostszych geograficznych przedmiotów.

Matematyka 3 godz. tyg. W 1. półroczu tylko arytmetyka: Dziesiątkowy układ liczb; liczby rzymskie; cztery działania liczbami niemianowanymi i mianowanymi, całkowitemi i dziesiętnymi, jedno- i wielogatunkowymi. Podzielność liczb, ułamki zwyczajne; najmniejsza wielokrotność i największa miara. W 2. półroczu z geometrii: Pojęcia wstępne: nauka o liniach, kątach i trójkątach aż do §. 54 włącznie. Krótkie ćwiczenia domowe, a co miesiąc zadanie szkolne.

Historja naturalna 2 godz. tyg. Przez 6 pierwszych miesięcy opisanie ważniejszych, szczególnie krajowych, zwierząt ssących i owadów. Od połowy marca opisanie ważniejszych roślin krajowych, jawnokwiatowych.

Klasa II.

Religia 2 godziny tygodniowo. Historia starego zakonu.

Język łaciński 8 godzin tyg. Nauka odmian nieprawidłowych; przysłówki, przyimki, spójniki, coniunctio periphrastica, gerundium, gerundivum, nom. i acc. cum infin., participium appositivum, ablat. absol.

Zadania miesięcznie 3 szkolne, 1 domowe.

Język polski 3 godz. tyg. Czytanie wzorów według Wypisów i deklamacya jak w klasie I.

Gramatyka. Elementarna nauka o zdaniu złożonem; powtarzanie i uzupełnienie odmian. Nauka pisowni i interpunkcyi uzupełniona i rozszerzona. Ćwiczenia ortograficzne czyli dyktaty jak w klasie I., ale tylko w miarę potrzeby. Wypracowania stylistyczne 3 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne. (Opowiadania i opisy).

Język niemiecki 5 godz. tyg. Zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na podstawie stosownych pytań; retrowersya; dłuższe rozmówki; uczenie się na pamięć słów, zwrotów i całych ustępów.

Powtórzenie odmiany regularnej; poznanie najważniejszych wyjątków.

Co tydzień wypracowanie piśmienne (z tych co miesiąc jedno domowe). Tematy jak w klasie I.

Historja 2 godz. tyg. Historja starożytna.

Geografia 2 godz. tyg. Szczegółowa geografia Azji i Afryki; pionowy i poziomy układ i hydrografia Europy; szczegółowy opis południowej i zachodniej Europy.

Matematyka 3 godz. tyg. Arytmetyka: Uzupełnienie nauki o wielokrotności i mierze, dokładna nauka o ułamkach zwyczajnych, zamiana ułamków dziesiętnych na zwyczajne i odwrotnie; proporcye, reguła trzech pojedyncza z zastosowaniem proporcyi i wnioskowania; rachunek procentu prostego. Geometrya: Symetralna dłużni i kąta; przystawanie trójkątów wraz z zastosowaniami; najważniejsze własności koła i wieloboków. Zadania jak w klasie I.

Historja naturalna 2 godz. tyg. Przez pierwszych 6 miesięcy zoologia, mianowicie: ptaki, gady, płazy i ryby, w ten sposób przerabiane jak w kl. I.; niektóre formy bezkręgowych zwierząt. Od połowy marca botanika: dalszy ciąg opisanja roślin jawnokwiatowych, najważniejsze formy roślin skrytokwiatowych.

Klasa III.

Religia 2 godz. tyg. Historja nowego zakonu.

Język łaciński 6 godz. tyg. Z gramatyki: Składnia zgody i przypadków. Z Corneliusza Neposa czytano żywoty: Arystydesa, Cymona, Epaminondasa, Pelopidasa, Milytadesa, Temistoklesa i Hannibala. Co 14 dni kompozycya, co 3 tygodnie domowe wypracowanie.

Język grecki 5 godz. tyg. Odmiana imion i słów aż do słów na μ . Tłómaczenie z języka greckiego na polski i odwrotnie. Od połowy pierwszego półrocza 2 zadania miesięcznie, naprzemian domowe i szkolne.

Język polski 3 godz. tyg. Czytanie wzorów według Wypisów jak w kl. I. i II. Od tej klasy począwszy, krótkie wiadomości o życiu i pismach cenniejszych pisarzów, z których dzieł właśnie poznano wyjątki. Deklamacya jak w kl. I. Gramatyka: Składnia rzędu.

Systematyczna nauka deklinacji. Części mowy nieodmienne. Wypracowania stylistyczne: 2 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne. Tematy: przeważnie streszczenia ustępów, w szkole poznanych, treści opowiadającej lub opisowej.

Język niemiecki 4 godz. tyg. Swobodniejsza reprodukcja czytanych ustępów prozaicznych i poetycznych; uwzględnianie wyrażen i zwrotów, podobną myśl wyrażających (synonimów) uczenie się na pamięć. Systematyczna gramatyka w zakresie nauki o formach i składni rzędu. Zadania 2 miesięcznie (naprzemian szkolne i domowe). Tematy: retrowersye i reprodukcye ustępów w szkole czytanych, streszczenia

Historia 1 godz. tyg. Dzieje średniowieczne.

Geografia 2 godz. tyg. Szczegółowa geografia Europy środkowej, wschodniej i północnej z wykluczeniem monarchii Austriacko-Węgierskiej; geografia Ameryki i Australii. Ćwiczenia w rysowaniu szkiców map.

Matematyka 3 godz. tyg. Arytmetyka: Skrócone mnożenie i dzielenie; cztery działania liczbami ogólnymi; podnoszenie do drugiej potęgi całych liczb i ułamków, pierwiastkowanie; liczby niepełne. Geometria: Przemiana i dzielenie figur; obliczenie powierzchni figur płaskich; twierdzenie Pitagorasa; podobieństwo trójkątów i wieloboków. Ćwiczenia domowe i szkolne jak w kl. I.

Nauki przyrodnicze 2 godz. tyg. W 1. półroczu fizyka: Pojęcia wstępne, nauka o cieple i chemia. W 2. półroczu mineralogia: Opisanie i porównanie najważniejszych gatunków minerałów i skał ze szczególnem uwzględnieniem krajowych.

Klasa IV.

Religia 2 godz. tyg. Nauka o obrzędach kościoła katolickiego.

Język łaciński 6 godz. tyg. Gramatyka: Nauka o trybach i czasach, oratio obliqua, infinitivus, participium, gerundium i supinum. Ćwiczenia w tłumaczeniu z języka polskiego na łaciński. Czytanie z Caesara Comment. de bello Gallico ks. I. 1—29; IV.; VI. 9—44; VII. 1—20. Ovid. Metamorph. (wierszów 250). Zadania jak w kl. III.

Język grecki 4 godz. tyg. Słowa na $\mu\iota$, słowa nieprawidłowe i najważniejsze prawidła ze składni, tudzież powtórzenie całego materiału klasy III. Tłumaczenia z języka polskiego na grecki i odwrotnie; tłumaczenie ciągłych ustępów. Zadania miesięcznie dwa, naprzemian domowe i szkolne.

Język polski 3 godz. tyg. Czytanie wzorów według Wypisów jak w kl. III. Deklamacja jak w kl. I. Gramatyka: Systematyczna nauka konjugacji i składni w obrębie czasownika; systematyczna nauka o zdaniach złożonych i okresach. Wierszowanie. W końcu roku powtórzenie całego już przerobionego materiału nauki gramatyki w ogólniejszym zarysie. Wypracowania stylistyczne jak w kl. III.

Język niemiecki 4 godz. tygodnia. Reprodukcyja jak w klasie III., uczenie się na pamięć. Systematyczna gramatyka w zakresie nauki o zdaniu i uzupełnienie składni rzędu. Miesięcznie 2 zadania, na przemian domowe i szkolne, a tematy do nich są: reprodukcyja, retrowersye, opowiadania, opisy i listy.

Historya i geografia 4 godz. tygodnia, mianowicie 2 godz. tygodnia historya nowożytna aż do najnowszych czasów z szczególnem uwzględnieniem historyi monarchii Austryacko-Węgierskiej; 2 godz. tygodnia szczególowa geografia monarchii Austryacko-Węgierskiej. Ćwiczenia w rysowaniu szkiców map.

Matematyka 3 godz. tygodnia. Arytmetyka: Podnoszenie do sześciannu i pierwiastkowanie sześciennu; zrównania pierwszego stopnia o jednej i o kilku niewiadomych, zrównania drugiego i trzeciego stopnia, mające zastosowanie w geometryi; reguła trzech złożona. Geometrya: stereometrya, położenie linii i płaszczyzn względem siebie, obliczenie powierzchni i objętości brył z wyłączeniem stożka ściętego. Ćwiczenia domowe i szkolne jak w kl. I.

Fizyka 3 godz. tygodnia. w 1. półr.: magnetyzm, elektryczność, mechanika; najważniejsze wiadomości z geografii matematycznej i kosmografii. W 2. półr.: hydrostatyka, aerostatyka i optyka.

Klasa V.

Religia 2 godz. tygodnia. Dogmatyka ogólna.

Język łaciński 6 godz. tygodnia. Czytano Liv. ks. I. 1—13; 16—22; 24—29; 34, 35, 40—42: II. 1—7; 9—13; 23—32; XXI. 1—9; 11, 14, 16, 17, 21—24; 26—38. Ovid. Metamorph. Diluvium, Deucalion et Pyrrha, Proserpina, Niobe, Phaëton, Daedalus et Icarus, Philemon et Baucis, Midas; Trist. I. 3; IV, 10; Fast. II. 1—52; II. 83—118; III. 167—234; IV. 809—862; Trist. I. 3; III. 9; III. 10; IV. 10. Piękniejszych ustępów uczono się na pamięć. Powtarzano składnię na podstawie przykładów wziętych z lektury. — W każdym półroczu 5 zadań szkolnych (z tych 4 z języka polskiego na łaciński, piąte z języka łacińskiego na polski).

Język grecki 5 godzin tygodnia. Czytano z Chrestomaty z pism Xenofonta: Anab. ustępy 1, 2, 4, 6, 7, 11. 15, 16, 17; z Cyrope dy ustępy 1, 2, 3, 4, 5. Homera Iliad. I. III. Piękniejsze ustępy na pamięć. — Z gramatyki składnia. Tłumaczenie zdań układanych na podstawie lektury. W każdym półroczu 4 zadania szkolne (3 z języka polskiego na grecki, 1 z języka greckiego na polski).

Język polski 3 godz. tygodnia. Czytanie wzorów. Poznanie na podstawie Wypisów zwykleszych tropów i figur, jakoteż najważniejszych gatunków prozy i poezyi. Wiadomości historyczno-literackie o czytanych pisarzach — jak w klasie III. — Deklamacya. — Należyte ćwiczenie w układaniu dyspozycyi. Wypracowania stylistyczne: 7 na półroczu, na przemian domowe i szkolne.

Język niemiecki 4 godz. tygodnia. Samodzielna reprodukcyja na podstawie obszernej lektury, przeważnie prozaicznej. Uczenie się na pa-

mięć. Obowiązkowa lektura domowa. — Uzupełnienie wiadomości gramatycznych (ze składni rzędu, zdania i szyku). — W każdym półroczu 7 zadań (3 szkolne, 4 domowe). Tematy: streszczanie ustępów czytanych, opowiadania, opisy, przekłady z innych języków (na zadania szkolne).

Historia i geografia 3 godz. tygod. Dzieje starożytne do r. 264 przed Chr.; z geografii odpowiednie działy.

Matematyka 4 godz. tyg. Arytmetyka: Cztery działania liczbami algebraicznymi, liczby ujemne, ułamki, układy liczbowe, proporcje, równania oznaczone pierwszego stopnia z jedną i z kilku niewiadomymi. Geometria: Planimetria. Ćwiczenia domowe, co miesiąc zadanie szkolne.

Historia naturalna 2 godz. tyg. W I. półr. mineralogia: krystalografia, fizyczne i chemiczne własności minerałów, krótki systematyczny przegląd ważniejszych minerałów, krótki pogląd na budowę ziemi. W 2. półroczu botanika. Najważniejsze wiadomości z anatomii, organografii, fizjologii i systematyki roślin.

Klasa VI.

Religia 2 godz. tygod. Dogmatyka szczegółowa.

Język łaciński 6 godz. tyg. Czytano: Sallust. Bellum Jugurth. 1—114; Vergil. Aen. I. 1—110; II. Cic. in Catil. I. Z gramatyki powtórzono i uzupełniono naukę o słowie. Ćwiczenia stylistyczne na tle lektury. Zadania piśmienne jak w klasie V.

Język grecki 5 godz. tygod. Czytano Homeri Iliad. lib. VI., XI., XXII; Xenoph. Memorab. 1, 2, 1—20; 24—28; 48 55; 62—64; II. 1, 21—33 Herkules na rozstajnej drodze. Herodot. lib. VIII. według wydania Hintnera. Z gramatyki nauka o czasach, trybach, infin. i particip. Ćwiczenia odpowiednie według lektury. Zadania piśmienne jak w klasie V.

Język polski 3 godz. tyg. Czytanie cenniejszych dzieł literatury narodowej od połowy XVI. do końca XVIII. wieku według Wypisów. Uzupełnienie nauki szkolnej czytaniem domowym. Obowiązkowa lektura domowa: J. Chr. Paska Pamiętniki i R. Heidensteina: Pamiętniki o wojnie moskiewskiej. Historia literatury (na podstawie lub przy sposobności czytanych wyjątków) od początku piśm. pol. do końca wieku XVIII. — Deklamacja jak w klasie V. — Wypracowania stylistyczne: 7 na półroczu, przeważnie domowe.

Język niemiecki 4 godz. tygod. — Stylistyka i poetyka, wyjaśniona na tle lektury. — Memorowanie. Obowiązkowa lektura domowa. — W półroczu 7 zadań (3 szkolne, 4 domowe). Tematy jak w klasie V.

Historia i geografia 4 godz. tygod. Dzieje starożytne od r. 264 przed Chr. aż do epoki odkryć.

Matematyka 3 godz. tyg. Algebra: Potęgi, pierwiastki, liczby niewymierne i urojone, logarytmy, równania drugiego stopnia. —

Geometria, Stereometria i trygonometria. Ćwiczenia domowe; co miesiąc zadanie szkolne.

Historia naturalna 2 godz. tygod. Pierwsze półrocze: somatologia człowieka i zwierzęta kręgowce; w 2. półroczu zwierzęta bezkręgowce.

Klasa VII.

Religia 2 godz. tyg. Etyka katolicko-chrześcijańska.

Język łaciński 5 godzin tygod. Czytano mowę Cyserona: In Catil. III i Cic. De imp. Cn. Pompei; i dzieło: Laelius 1–26. Vergil. Aeneid. lib. VI. O własnościach stylu łacińskiego na przykładach, wziętych z lektury. — Zadania jak w klasie V.

Język grecki 4 godz. tygod. Czytano Demost. Filip. I. II. Homera Odyss. I, V, VI, VII, XI. — Zadania jak w klasie V.

Język polski 3 godz. tyg. Czytanie cenniejszych dzieł literatury narodowej w dłuższych wyjątkach według Wypisów lub w całości; w 1 półroczu do Mickiewicza (włącznie), w 2 półroczu do Słowackiego (włącznie). — Uzupełnienie nauki szkolnej czytaniem domowym. — Historia literatury (jak w klasie VI.) — ciąg dalszy do Słowackiego (włącznie). — Deklamacya. Ćwiczenia ustne. — Wypracowania stylistyczne: 5 na półrocze, przeważnie domowe.

Język niemiecki 4 godz. tyg. — Pogląd na dzieje piśmiennictwa niemieckiego aż do Klopstocka. Dokładniejsza na lekturze oparta znajomość epoki klasycznej od Klopstocka do r. 1794, ze szczególnem uwzględnieniem Herdera i Lessinga. Memorowanie. Obowiązkowa lektura domowa. W całości czytano: Schillera Wilhelm Tell i Göthego Hermann und Dorothea. — W półroczu 5 zadań (3 szk. 2 dom.). Tematy: charakterystyki, rozprawki, sprawozdania z lektury szkolnej lub domowej.

Historia i Geografia 3 godz. tyg. — Dzieje nowożytne.

Matematyka 3 godz. tyg. Algebra: Powtórzenie potęg i logarytmów, liczby urojone, zrównania, postępy arytmetyczne i geometryczne, rachunek procentu składanego, kombinacye, wzór Newtona. — Geometria: Powtórzenie i dokończenie trygonometrii i analityka. — Ćwiczenia domowe; co miesiąc zadanie szkolne.

Fizyka 3 godz. tyg. Ogólne i szczególne własności ciał. Mechanika ciał stałych, cieplnych i lotnych. Nauka o cieple. Chemia.

Propedeutyka filozofii 2 godz. tyg. Logika elementarna i zastosowana.

Klasa VIII.

Religia 2 godz. tyg. — Historia kościoła katolickiego.

Język łaciński 5 godz. tyg. — Czytano w 1 półroczu Horatii Carm. I. 1, 3, 10, 11, 14, 20, 22, 24, 29, 37; II. 3, 7, 10, 14, 18; III. 2, 3, 5, 30; IV. 3, 5, 7, 12, 15. — Epod. 2, 7; Satir. I.

9; II. 6; Epistol. I. 2; 10. Uczono się na pamięć 8 ód. W 2 półr. Tacit. Annal. I. 1—16; 72—81; II. 27—43; 69—83. Ćwiczenia stylistyczne na tle Historii starożytnej Semkowicza. Zadania jak w klasie V

Język grecki 5 godzin tyg — W 1. półroczu czytano Platona Apologię, Kritona, 4 końcowe rozdziały z Fedona i Lachesa. W 2. półroczu Sofoklesa Aias; Homer. Odyss. ks. XXI. Ćwiczenia gramatyczno-stylistyczne na tle lektury. Zadania jak w klasie V.

Język polski 3 godz. tyg. Czytanie w dalszym ciągu celniejszych dzieł literatury narodowej wieku XIX. w dłuższych wyjątkach według Wypisów, niektórych w całości. — Historia literatury wieku XIX. ciąg dalszy od Krasińskiego do końca. — Deklamacja jak w klasie V. — Ćwiczenia ustne jak w klasie VII. Wypracowania stylistyczne: w 1. półroczu 5, przeważnie domowe; w 2. półroczu 3, przeważnie szkolne.

Język niemiecki 4 godz. tyg. Epoka klasyczna od r. 1794 do śmierci Goethego. Pisarze austriacy czasów nowszych. Treściwy pogląd na dzieje piśmiennictwa niemieckiego po śmierci Goethego. Memorowanie. Obowiązkowa lektura domowa. — W 1. półroczu 5 zadań (2 szkolne, 3 domowe); w 2. półr. 4 (przeważnie szkolne). Tematy jak w klasie VII. — Czytano w całości: Goethego: Egmont i Schillera: Maria Stuart.

Historia i Geografia 3 godz. tyg. Dzieje monarchii austriacko-węgierskiej — W 2 półr. geografia i statystyka monarchii austriacko-węgierskiej; nadto powtórzono historię grecką i rzymską.

Matematyka 2 godz. tyg. Powtórzenie, uporządkowanie i zastosowanie na przykładach całego przedmiotu nauki.

Fizyka 3 godz. tyg. — Mechanika płynów i gazów, akustyka, optyka, elektryczność, magnetyzm, ciepło.

Propedeutyka filozofii 2 godz. tyg. Psychologia empiryczna.

Nauka religii mojżeszowej.

Klasa I. Historia biblijna od stworzenia świata do śmierci Mojżesza, z objaśnieniem dekalogu i świąt.

Klasa II. Historia biblijna od Jozuego do Maleachiego z objaśnieniem przypowieści Salomona.

Klasa III. a) Historia pobiblijna od Maleachiego do zburzenia drugiej świątyni. b) O modlitwach i liturgii w ogóle.

Klasa IV. a) Historia żydów od zburzenia świątyni przez Tytusa do ułożenia Talmudu. b) O modlitwach i liturgii w szczególe.

Klasa V. Zasady wiary mojżeszowej.

Klasa VI. Etyka judaizmu.

Klasa VII. Historia żydów i literatury żydowskiej od ułożenia Talmudu do końca X. stulecia po zw. rach.

Klasa VIII. Historia i literatura żydów od X. wieku po dni dzisiejsze z szczególnem uwzględnieniem dziejów żydów w Polsce.

B) Przedmioty nadobowiązkowe.

1. *Historia kraju rodzinnego*. Naukę tę wykładano w klasie III., IV., VII., po jednej godzinie tygodniowo, w 2 półr. w kl. VII. po 2 godziny tygodniowo, a w kl. VI. przez 1 godz. tygodniowo, w myśl programu, przez wysokie władze poleconego.

2. *Język ruski* w dwóch oddziałach po dwie godziny tygodniowo.

a) Oddział I. Deklinacja i konjugacja; główne zasady głosowni; pisownia. Czytanie pierwszej części Wypisów Jul. Romańczuka, tłumaczenie na język polski, opowiadanie i deklamacja; każdego miesiąca jedno piśmienne ćwiczenie szkolne.

b) Oddział II. Powtórzenie i uzupełnienie nauki gramatycznej, w oddziale pierwszym wyłożonej; części mowy nieodmienne, nauka o wierszowaniu. Czytanie Wypisów Emiliana Partyckiego, tłumaczenie na język polski, opowiadanie i deklamacja. Przegląd literatury ruskiej bieżącego wieku. Każdego miesiąca zadanie piśmienne szkolne, niekiedy domowe.

3. *Język francuski*. Nauki tej udzielano w trzech oddziałach, po 2 godziny tygodniowo.

W oddziale pierwszym przerobiono według gramatyki Studniarskiego pierwsze trzy rozdziały, t. j. rzeczownik, rodzajnik, przymiotnik, zaimek, słowo aż do słów nieprawidłowych. Przetłumaczono na język francuski ustnie i piśmiennie 50 ustępów polskich i 50 francuskich odnoszących się do gramatyki.

W oddziale drugim przerobiono trzeci i czwarty rozdział gramatyki Studniarskiego tj. stopniowanie, liczebniki, zaimki, przyimki, oraz konjugację słów prawidłowych. Czytano Przykłady Świtkowskiego z opowiadaniem.

W oddziale trzecim przerobiono według gramatyki Studniarskiego konjugację słów nieregularnych do lekcji 103, składnię rzeczownika, rodzajnika, przymiotnika i zaimka. Czytano z opowiadaniem tragedję Corneilla p. t. „Le Cid“, uczono się na pamięć ustępów poetycznych.

4. *Śpiew*. Nauki tej udzielano w dwóch oddziałach po dwie godziny tygodniowo.

W niższym oddziale słuchali uczniowie wykładu zasad muzycznych i śpiewali ćwiczenia głosowe przygotowawcze do śpiewu choralnego.

W wyższym oddziale uczyli się uczniowie śpiewu choralnego religijnej treści i śpiewu kwartetowego (na głosy tenorowe i basowe) religijnej i świeckiej treści.

Podczas nabożeństwa, odprowadzanego w kaplicy gimnazjalnej, wykonywali uczniowie utwory choralne religijne przez przeciąg całego roku szkolnego.

5. *Rysunki*. Nauka rysunków wolnорęcznych odbywała się w 3 oddziałach, 3 razy tygodniowo po 2 godziny.

W pierwszym oddziale były przedmiotem nauki rysunki geometrycznych ornamentów według metody J. Grandauera i A. Andela.

W drugim oddziale uczono rysunku płaskich ornamentów. Za podręczniki służyły wzory J. Grandauera i Ed. Herdtla.

W trzecim oddziale wykładano perspektywę liniową na modelach drutowych i drewnianych; uczniowie wykonywali rysunki według gipsowych modeli, a następnie rysunki figur.

6. *Kaligrafia*. Na tę naukę uczęszczali wyznaczeni uczniowie klasy I. i II. po dwie godziny tygodniowo. W drugim półroczu uwolniono uczniów, którzy otrzymali postęp dobry.

Używano wzorów Jachimowskiego, Nowickiego i Piórkiewicza.

7. *Stenografia*. Nauki tej udzielano w dwóch oddziałach po jednej godzinie tygodniowo. W pierwszym półroczu objaśniano uczniom znaki stenograficznego alfabetu, połączenie znaków w zgłoski i wyrazy symboliczne, opuszczanie przyrostków i odczytywano w piśmie stenograficznym wyrazy. W drugim półroczu zwracano główną uwagę na skracanie wyrazów ze względu na ich gramatyczną i logiczną łączność w zdaniu i wykonywano dotyczące formy na licznych przykładach, następnie praktyczne ćwiczenia.

8. *Gimnastyka*. Uczniów pobierających tę naukę, podzielono na 4 oddziały: 1 i 2 oddział pobierał naukę 2 razy w tygodniu; 3 i 4 raz w tygodniu. Na każdej lekcji zajmowano uczniów w pierwszej części godziny ćwiczeniami porządkowymi, w drugiej tak zwaną gimnastyką szwedzką, w trzeciej odbywano z nimi ćwiczenia pierwszego, ewentualnie drugiego stopnia na przyrządach, zachowując systematyczne stopniowanie ćwiczeń stosownie do rozwoju fizycznego uczniów.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych pobierają remunerację z funduszu naukowego.

III.

TEMATY DO WYPRACOWAŃ PIŚMIENNYCH.

a) W języku polskim.

Klasa V. 1. Przechadzka po wystawie (dom.) — 2. Wspomnienie z wakacji (szk.). — 3. Opis bitwy w Grażynie (dom.). — 4. Pochód wojska greckiego przez pustynię syryjsko arabską. Na podstawie lektury *Anabasis* (szk.). — 5. Jesień i jej przyjemności (dom.). — 6. Połowanie na niedźwiedzia. Opowiadanie na podstawie *Pana Tadeusza* (szk.). — 7. Wigilia Bożego Narodzenia. Opis (dom.). — 8. Treść poematu J. Słowackiego: „Ojciec zadżumionych“ (szk.). — 9. Początek sporu między patrycyuszami a plebe-

juszami. Na podstawie Liwiusza (dom.). — 10. Swaty Wiesława (szk.). — 11. Oblężenie i zdobycie Saguntu. Na podstawie lektury łacińskiej (dom.). — 12. Bitwa pod Lwowem r. 1675. Na podstawie szkicu K. Szajnochy (szk.). — 13. Wizerunek cześnika Raptusiewicza z komedyi Fredry p. t. Zemsta (dom.). — 14. Przejście Hannibala przez Alpy. Na podstawie lektury Liwiusza (szk.).

Klasa VI. 1. Rzym i Kartagina przed wojnami punickimi. Porównanie (szk.). — 2. Dwaj Scypionowie (Maior i Minor). Porównanie (dom.). — 3. Wiek dojrzały a jesień Porównanie (dom.). — 4. Skreślić stosunki społeczne Rzymu w czasie wystąpienia Graków (szk.). — 5. Przeciw którym przywarom społeczeństwa polskiego występuje Jan Kochanowski w Satyrze? (dom.). — 6. Jakim przedstawia się Hektor w VI. księdze Iliady? (szk.). — 7. Wyjaśnić i uzasadnić słowa pierwszego chóru w Odprawie posłów greckich (dom.). — 8. Jakim przedstawia R. Heidenstein Stefana Batorego w swych Pamiętnikach o wojnie moskiewskiej? (dom.). — 9. Działalność Metella w wojnie Jugurtyńskiej. Na podstawie lektury łacińskiej (szk.). 10. Hektor i Achilles w XXII. pieśni Iliady (szk.). — 11. Kwiaty i nadzieje. Porównanie (dom.). — 12. Życie podróża. Porównanie (szk.). — 13. Rycerz polski z czasów Jana Kazimierza. (Obrazek skreślony na podstawie Pamiętników Jana Chr. Paska). (dom.). — 14. Skreślić charakterystyczne cechy wieków średnich, na podstawie nauki historii powszechnej (szk.).

Klasa VII. a) 1. Skreślić obraz społeczeństwa polskiego w czasie sejmu czteroletniego. Na podstawie lektury (dom.) — 2. Rozbiór Elegii pisanej na cmentarzu wiejskim J. Niemcewicza (szk.). — 3. Rozwinąć myśl zawartą w przysłowiu: „Suae quisque fortunae est faber (dom.). — 4. Charaktery Litawora i Rymwida w „Grażynie“ Mickiewicza (szk.). 5. Rozbiór Ody do młodości A. Mickiewicza (dom.). — 6. Rozbiór jednego z Sonetów krymskich (szk.). — 7. Rozwinąć myśl zawartą w słowach Wajdeloty: „Płomień rozgryzie malowane dzieje, Skarby mieczowi spustoszą złodzieje: Pieśń ujdzie cało!“ (dom.). — 8. Obraz puszczy litewskich w Panu Tadeuszu (dom.). — 9. Kulig w domu Miecznika (Marya Malczewskiego, II. 1—3) (szk.). — 10. Charakterystyka jednej z głównych osób w czytanych komedjach A. Fredry (dom.).

Klasa VII. b) 1. Wyjaśnić i uzasadnić myśl zawartą w słowach: Kto nie postępuje naprzód, ten się cofa (dom.). — 2. Rozbiór listu pierwszego do klasyków Fr. Morawskiego (szk.). — 3. Lud polski w poezyi K. Brodzińskiego (dom.). — 4. Stanowisko Brodzińskiego w literaturze polskiej (szk.). — 5. Myśl przewodnia II. części Dziadów (dom.). — 6. Rozbiór jednego z Sonetów krymskich (szk.). — 7. Jakie znaczenie ma postać Halbana w „Konradzie Wallenrodzie“? (dom.). — 8. Tło historyczne w Panu Tadeuszu (dom.). — 9. Obraz Ukrainy w „Maryi“ Malczewskiego (szk.). — 10. Charakterystyka jednej z głównych osób w czytanych komedjach A. Fredry (dom.).

Klasa VIII. 1. Na czym polega prawdziwa grzeczność? Na podstawie nauki Sędziego o grzeczności w Panu Tadeuszu (dom.). — 2. Rozbiór epilogu w Irydyonie Krasińskiego od słów: Idź na północ w imieniu Chrystusa do słów: i staniesz się wolnym synem niebios! (szk.) 3. Obraz moralnego i politycznego upadku Rzymu w „Irydyonie“ Z Krasińskiego (dom.). — 4. Postać Nicka w „Maryi Stuart“ Słowackiego. Charakterystyka na podstawie lektury domowej (szk.). — 5. Ojciec zadżumionych Słowackiego a Więzień Chillonu Byrona. Porównanie (dom.) — 6. Rozwinąć myśl zawartą w czterowierszu Z. Krasińskiego:

Młodość nasza jest rzeźbiarką,
Co wykuwa żywot cały;
Choć przemienie sama szparko,
Cios jej dłota wiecznotrwały (dom.) —

7. Jakie zmiany spostrzegamy w poezji polskiej po r. 1830? (szk.). — 8. Charakter Macbetha (szk.)

b) W języku niemieckim.

Klasa V. 1. Die Dankbarkeit eines Löwen. Nach der Schullektüre (szk.). — 2. Der Diamant Eine freie Nacherzählung (dom.). — 3. Was erfahren wir von den alten ägyptischen Königen. Nach der Schullektüre (szk.). — 4. Wie du dich bettest, so wirst du schlafen. Eine freie Nacherzählung (dom.). — 5. Gott gibt den Menschen nichts ohne Anstrengung und ernstliche Bemühung. Nach der Schullektüre (szk.). — 6. Krösus und Solon. Im Anschlusse an das Gedicht „Die Glücklichen“ von Feuchtersleben (dom.). — 7. Das Orakel im alten Griechenland. Nach der Schullektüre (szk.). — 8. Das griechische Theater verglichen mit dem modernen. Auf Grund der Schullektüre (dom.). — 9. Lykurg's Verfassung. Nach der Schullektüre (szk.). 10. Worauf beruht die eigentliche Anziehungskraft der Mineralien. Nach der Schullektüre (dom.). — 11. Der Bau der Pflanzen. Nach der Schullektüre (szk.). — 12. Die Sage von der Gründung Rom's. Nach der Schullektüre (dom.) 13. Publius Ovidius Naso. Nach der Schullektüre (dom.). — 14. Kraniche des Ibykus von Schiller. Inhalt und Idee (szk.).

Klasa VI. 1. Das Hochzeitslied. Inhalt und Idee (szk.). — 2. Die Zerstörung Karthagos im J. 146 vor Chr. Geb. (dom.). — 3. Pytheas und seine Entdeckungsreise. Nach der Schullektüre (szk.). 4. Kudrums Leiden und Freuden. Nach der Schullektüre (dom.). — 5. Die Bärenjagd. Nach Mickiewicz (szk.). — 6. Wie gelingt es dem verurtheilten Reineke sich das erstmal herauszureden? Nach der Schullektüre (dom.). — 7. Don Quixotes Abenteuer mit den Windmühlen. Nach der Schullektüre (szk.). — 8. Inhalt des I. Actes der „Vögel von Aristophanes“. Nach der Schullektüre (dom.). — 9. Dante am Eingange der Hölle. Eine freie Nacherzählung (szk.). — 10. Die Wanderung eines Sandkörnchens. Nach

der Schullectüre (dom.). — 11. Die Wanderung der Säugethiere. Nach der Schullectüre (szk.). — 12. Die Hinrichtung Konradins des Hohenstaufen. Nach der Schullectüre (dom.). — 13. Das Glück von Edenhall. Inhalt und Idee (szk.). 14. Befestigung des Hauses Habsburg. Nach der Schullectüre (szk.).

Klasa VII. a) 1. Über die Buchdruckerei als Beförderungsmittel der Cultur und Gelehrsamkeit (szk.). — 2. Über die Jungfrau von Orleans auf Grund des geschichtlichen Schulunterrichtes (dom.). — 3. Über den Zustand der deutschen Literatur im XV. Jahrhunderte (szk.). — 4. Vorzüge Europas über andere Welttheile (dom.). — 5. Gang der Handlung in Göthes: „Hermann und Dorothea“ (szk.). — 6. Über den Zustand der deutschen Literatur zur Zeit des dreissigjährigen Krieges (szk.). — 7. Ursachen des dreissigjährigen Krieges (dom.). — 8. Inhaltsangabe und Gliederung der Klopstockschen Ode: „An Ebert“ (szk.). — 9. Über den Nutzen des Studiums der Weltgeschichte (dom.). — 10. Beschreibung der Unterwelt nach der Anschauung der Alten. Auf Grund der lateinischen Schullectüre (szk.).

Klasa VII. b) 1. Was erfahren wir von den ältesten Zeiten des germanischen Volkes? Nach der Schullectüre (szk.). — 2. Inwiefern kann das Kudrunlied für die deutsche Odyssee gelten? (dom.). — 3. Die Blüte des Ritterthums in Deutschland. Nach der Schullectüre (szk.). — 4. Inhalt und Bedeutung des I. Gesanges von Göthes Hermann und Dorothea (dom.). — 5. Das Kampfgespräch der 3 Nürnberger Meister. Nach der Schullectüre (szk.). — 6. Hüons Begegnung mit Scherasmin. Nach Wielands Oberon (dom.). — 7. Wielands Verdienste um die deutsche Literatur. Nach der Schullectüre (szk.). — 8. Die Versammlung der Schweizer auf dem Rütli. Nach Schillers Tell (dom.). — 9. Die Apfelschussscene und ihre Bedeutung im Drama Wilhelm Tell von Schiller (szk.). — 10. Über die drei Einheiten im Drama. Im Anschlusse an die Schullectüre (szk.).

Klasa VIII. 1. Göthes Hermann und Brodziński's Wiesław. Eine Vergleichung (szk.). — 2. Undank ist der Welt Lohn. Durch Beispiele aus dem Leben berühmter Männer zu erläutern (dom.). — 3. Göthes Jugend. Nach Göthes „Aus meinem Leben Wahrheit und Dichtung“ (szk.). — 4. Inhalt und Bedeutung des I. Actes von Göthes Egmont (dom.). — 5. Process und Hinrichtung des Grafen Egmont. Nach der Schullectüre (szk.). — 6. Es ist der Spruch: „Eines Mannes Rede — Ist keines Mannes Rede: Man muss sie billig hören beide“ zu erläutern und zu erklären (dom.). — 7. Die Bedeutung der Lubliner Union in der Weltgeschichte (szk.). — 8. Elisabeth und Maria Stuart im Park zu Fotheringhay. Nach Schiller (szk.).

IV.

ZBIORY NAUKOWE.

1. Biblioteka dla nauczycieli ma dzieł 3405, w tomach 6732	
programów szkolnych różnych zakładów	3996
2. Biblioteka dla młodzieży ma:	
a) dzieł polskich 775, w tomach	1187
i dubletów 108, w tomach	164
b) dzieł niemieckich 619, w tomach	834
3. Biblioteka dla ubogich uczniów ma książek	
szkolnych	1400
atlasów geograficznych i zoologicznych	21
4. Do nauki filologii klasycznej jest:	
a) obrazów ściennych	22
b) model z terrakoty	1
5. Do nauki geografii:	
a) globusów	2
b) teluryum	1
c) atlasów	11
d) map ściennych	179
e) obrazów	62
f) atlas map wypukłych	1
g) map wypukłych	5
h) fotografii kolorowych	20
6. Do nauki historii jest obrazów	194
7. Do nauki religii jest obrazów	12
8. Do nauki matematyki:	
a) zbiór modeli miar metrycznych	1
b) map miar metrycznych	3
c) figur geometrycznych	75
9. Gabinet fizyczny ma przyrządów fizycznych	550
chemikaliów	266
map i obrazów ściennych	19
10. Gabinet przyrodniczy ma:	
okazów zwierząt kręgowych, gatunków	339
jaj ptaków	66
owadów (pudeł, sło i szkatulek)	20
zwierząt innych gatunków	393
herbaryów, fascykułów	13
prób drzew	49
minerałów	807
skał	100
skamienielin	200

szkieletów całych	10
„ czaszek	7
modeli do anatomii człowieka	12
„ „ „ zwierząt	17
„ botanicznych	79
„ kryształów drewnianych	160
„ szklanych	10
modeli tekturowych	50
atlasów i tablic	246
preparatów spirytusowych i botanicznych słoików	82
preparatów mikroskopowych	135
fotogramów do scyoptikonu	50
mikroskopów (4) i Camera lucida	5
instrumentów	16
11. Rysunkowych wzorów	656
zeszytów	36
modeli z drutu i drzewa	18
przyrządów perspektywnych	8
modeli z gipsu	29

12. Gimnazjum prenumeruje 26 czasopism naukowych i pedagogicznych: 1. Gazeta Lwowska z Przewodnikiem naukowym i literackim; 2. Szkoła; 3. Przegląd pedagogiczny; 4. Biblioteka Warszawska; 5. Przewodnik bibliograficzny; 6. Przegląd polski; 7. Kosmos; 8. Przewodnik gimnastyczny; 9. Wszechświat; 10. Muzeum; 11. Ateneum; 12. Kwartalnik historyczny; 13. Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Ministeriums für Cultus und Unterricht; 14. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien; 15. Literarisches Centrallblatt; 16. La Nature; 17. Mittheilungen der geographischen Gesellschaft in Wien; 18. Zeitschrift für das Gymnasialwesen; 19. Wochenschrift für klassische Philologie; 20. Gymnasium; 21. Lehrproben und Lehrgänge für die Praxis der Gymnasien und Realschulen; 22. Zeitschrift für Schulgeographie; 23. Przegląd powszechny; 24. Przewodnik higieniczny; 25. Katechetische Blätter; 26. Świat.

Nabytki zbiorów naukowych w roku 1895.

I. Do biblioteki nauczycielskiej zakupiono 83 nowych dzieł w 115 tomach, uzupełniono 49 dawniejszych dzieł 65 tomami; otrzymano w darze 43 nowych dzieł w 55 tomach i 21 dzieł w 28 tomach, jako uzupełnienie dzieł dawniejszych.

1. Dzieła zakupione:

Estreicher: Bibliogr. pol. tom XIII.; — Vademecum für Candidaten des Mittelschulantes in Oesterr. — Fr. Konarski: Zwięzła gramatyka jęz. polsk. — Encyklopedia powsz. c. d. — Oesterr.

ung. Monarchie in Wort und Bild c. d. — Brehm & Lakowitz: Królestwo zwierząt (dok.) — Słownik geogr. Królestwa Polsk. c. d. — Müller-Pouillet: Lehrbuch der Physik c. d. — Kautzmann: Lat. Übungsbuch für Quarta; — Fehling: Handwörterbuch der Chemie c. d. — Livius ed. Zingerle pars VI. — Neue. Formenlehre der lat. Sprache c. d. — Eichler: Variationen zu Tacitus Annalen II. — Dzieje powszechne illustr. tom I. cz. 1. — Mayer: Geschichte der oester. ung. Monarchie. — Petelenz & Werner: Deutsch. Lesebuch für die VIII. Classe. — Zakrzewski: Historyą powsz. II. — Sas: Ćwiczenia łacińskie. — Müller: Handbuch der Altertumwiss. c. d. — Benoni-Tatomir: Geografia wyd. 6. — Sienkiewicz: Pisma tom XX. — Wergilego Wybór poezyi wydał Eichler-Rzepiński. — Samolewicz-Sołtyś: Gram. jęz. łac. II. wyd. 6. — Semkowicz: Opowiadania z dziejów powsz. cz. II. — Soleski-Fafara: Arytmetyka. — Steiner-Scheindler: Ćwiczenia łac. II. — Hannak & Leniek: Historya i statystyka monar. austr. — Próchnicki & Wójcik: Wypisy polsk. II. — Nowodworski: Encyklopedia kościelna XX. — Czubek & Zawiliński: Wypisy polsk. IV. — Pauly: Realencyklop. II. — Papée: Historya m. Lwowa. — Muther: Geschichte der Malerei t. III. — Skibiński: Postvorschriften. — Caesaris Bel. Gall. ed. Walther. — Caesaris Bel. Gall. ed. Meusel. — Register zu Bergk's Griech. Literaturgeschichte. — Andokides von Becker. — Prus: Emancypantki. — Rodziewiczówna: Na fali. — Orzeszkowa: Dwa bieguny. — Horacego Wybór pism wyd. Dolnicki & Librewski. — Sallustiusza Dzieła tom II. przeł. Habura. — Ogonowski: Historya literatury rusk. część III. 1. 2. — Macaulay: Szkice tom II. — Sophocles Ajas v. Paehler. — Stocki: Ruska gramat. — Dzieła J. Szujskiego ser. III. t. 2. 3. — Janssen: Geschichte des deut. Volkes VIII. — Kalinka: Dzieła t. 5. 6. — Platona Laches przeł. Siedlecki. — Livii a. u. c. lib. II. v. Klett. — Livii a. u. c. lib. I. II. v. Tücking. — Opitz: Das häusl. Leben der Griechen und Römer. — Ovid's Metamorph. v. Meuser. — Herodot Auswahl v. Dörwald. — Peters: Schulwört. zu Ovid. — Ciceronis Tuscul. disput. libri v. Hasper. — Ciceronis pro Q. Ligario v. Strenge. — Ciceronis Philipp. orat. I. II. v. Koch-Eberhard. — Ciceronis Philipp. orat. I. IV. XIV. v. Gast. — Sallustii De coniur. Catil. v. Kappes. — Sallustii Bel. Jug. v. Opitz. — Sophocles Elektra v. Rappold. — Gomperz: Griech. Denker Lief. 1—3. — Lübke: Kunstgeschichte. — Homer's Odys. v. Naumann. — Ovid's Metamor. v. Harder. — Sophocles Oedyp. tyr. v. Muff. — Ilg: Kunstgesch. Charakterbilder. — Jebb: Homer. — Brückner: Średniowieczna pocz. łac. w Polsce cz. III. — Gawalewicz: Mechesy. — Livius: Auswahl v. Vollbrecht. — Meyer: Geschichte des Altert. I. II. — Korzon: Kościusko. — Baudouin & Karłowicz etc.: Prace filolog. I—IV. — Encyklopedia wychow. c. d. — Zeisel & Flaum: Chemia. — Wedewer: Lehrbuch des kathol. Religionsunterrichtes. — Wedewer: Glaubenslehre. — Brüll: Bibelkunde. — Dreher: Kathol. Elementarkatech. — Schiffels:

Handbuch für den liturg. Unterricht. — Karsch: Vademecum botanicum. Wedemann & Ebert: Physikal. Practicum — Estreicher: Teatra w Polsce. — Xenophons Anab. v. Rehdantz & Carnuth. — Sophocles v. Schneidewin & Nauck 9. Aufl. — Jahrbuch des höh. Unterrichtswesens 1895. — Bobrzyński & Smolka: Długosz. — Pawiński: Sejmiki ziemskie.

2. Dzieła otrzymane w darze:

Dary Akad. Umiejęt. w Krakowie: Biblioteka pisarzy polskich tomik 29. — Rozprawy Akad. Umiej. Wydz. hist. filoz. tom 30. 31. — Monumenta med. aevi XIV. — Sprawozd. kom. język. V. — Rozprawy Akad. Umiej. Wydział filolog. ser. II., tom 5, 6, 8. — Atlas geolog. Galicyi zesz. 3. — Scriptores rerum Polon. XV. — Rocznik zarządu Akad. Umiej. 1893 4. — Archiwum komisji histor. VII. — Acta rectoralia I. 3. — Pamiętnik Akad. Umiej. Wydział mat. przyr. XVIII. 3 — Pomniki dziejowe Polski III. — Sprawozdanie komisji fizyogr. XXIX. — Sprawozdanie z posiedzeń Akad. Umiej. rocz. 1894. — Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce VIII.

Dary c. k. Rady szkol. krajowej: Chłędowska: Nowelle. — Żywot Kuncewicza — Feliński: Konferencye duchowne. Katalog powszechnej wystawy kraj. — Sprawozdanie c. k. Rady szk. kraj. o stanie szkół średnich 1893—4. — Prager Studien 1894.

Dary Zakładu narod. im. Ossolińskich: Kętrzyński: Zakład narod. im. Ossol. — Sprawozdanie z czynności Zakładu r. 1894.

Dary Wydziału krajowego: Akta grodzkie t. XVI. — Rocznik statystyki przemysłu i handlu XVI. 1. — Wiadomości statystyczne o stosunkach kraj. XV. 1.

Dary nakładców lub autorów: Rocznik Kółka nauk. tarnopolskiego za r. 1893. — Finkel & Starzyński: Historia Uniwersytetu lwowskiego. — Monatshefte für Mathematik & Physik 1894. — Homera Odysseja wyd. Christa, nakładem Tempskiego. — Maurer: Entscheidungsschlachten der Weltgeschichte (dar abiturienta Badeniego). — Das Wissen der Gegenwart, 9 tomów (j. powyżej).

II. Do biblioteki dla młodzieży przybyło:

1. Do działu dzieł polskich:

a) przez zakupno: K. Heidenstein: Pamiętniki wojny moskiewskiej (5 egz.) — W. Kryczyński: Zamek w Podhorcach (3 egz.) — J. Girardin Nygus. — Wal. Łoziński: Ludzie z pod słomianej strzechy. — Robinson dla młodszej dziatwy; — W. Zawadzki: Grody polskie. — J. Verne: Zamek w Karpatach. — J. Swift: Podróże Gulliwera. — W. Umiński: Balonem do biegun. — Mayne Reid: Przygody myśliwskie. — Dr. Fr. Papée: Historia miasta Lwowa (3 egz.) — W. Spasowicz: Schiller i Goethe w pamiętnem 10-leciu

ich przyjaźni. — W. Łoziński: Madonna Busowiska. — P. Chmielewski: Kobiety Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego. — M. Czajkowski: Owruczanin. — Fr. Morawski: Dworzec mojego dziadka (2 egz.) — Alex. hr. Fredro: Śluby panińskie (4 egz.) — Byron: Więzień Chillonu (2 egz.) — Alex. hr. Fredro: Zemsta (4 egz.) — Lasota: Kościuszk pod Racławicami. — S. Kramsztyk: Fizyka bez przyrządów. — St. Bełza: Na Szlasku polskim. — Marta Borecka: opowiadanie historyczne. — Żyćie Kiryła i Metodia. — J. Onyszkiewicz; Ruska Biblioteka t. III. — B. Prus: Omyłka. — K. Hofmanowa: Dziennik Franciszki Krasińskiej. — E. Orzeszkowa: Benenati. — T. T. Jeż: Uskoki. — E. Orzeszkowa: Cnotliwi. — St. Sienkiewicz: Pisma XX. (w wyborze). — A. Szymański: Szkice (w wyborze). — St. Tarnowski: Nasze dzieje w ostatnich stu latach (2 egz.) — Pasek: Pamiętniki (5 egz.).

b) Przez darowiznę: M. Rodziewiczówna: Jaskółczym szlakiem (od Dyr. Biesiadzkiego). — Misye katolickie (od redakcyi). — M. Rybowski: Skowronek. — Kuny (od Prof. Dr. Limbacha).

2. Do działu dzieł niemieckich:

a) przez zakupno: Aus Griechenland, eine Reiseerinnerung v. Dr. J. Simon. (Verlag v. Paul Cieslar in Graz). — Joseph Ambros: Erzählungen aus dem „Kinderfreund“ von Christ. Felix Weisse. — Luise Pichler: Chlodwig und Chlotildis, Irene und König Philipp, der Hohenstaufe. — Luise Pichler: Theodorik der Grosse. — Harriet Becher-Stowe übersetzt v. M. Jakobi: Onkel Thoms Hütte. — Peter der Kundschafter, Erzählung aus dem nordamerikanischen Befreiungskriege v. J. Grandmann. (Verlag v. Wilhelm Effenberger, Stuttgart - Leipzig). — Ernst und heiter und so weiter, v. P. R. Rosegger. (U. Hartlebens Verlag Wien-Pest-Leipzig). — Das Kriegswesen der Alten v. Dr. M. Fickelscherer, (Verlag des Litterarischen Jahresberichtes, Artur Semann Leipzig). — Auf rauhen Pfaden v. Professor Dr. Gustav Benseler, (Verlag v. A. Twietmayer, Leipzig). — Die Mongolenschlacht bei Olmütz v. G. Höcker. (Verlag der k. k. Hofbuchhandlung Karl Prochaska. Wien-Teschen).

III. Do zbiorów geograficzno-historycznych zakupiono w roku szkolnym 1895:

1. F. Umlauf: Wandkarte zum Studium d. Gesch. d. öst.-ung. Mon. (2 egz.) — 2. A. Lehmann: Geographische Charakterbilder (18 tablic). — 3. A. Lehmann: Cultur-historische Bilder (12 obrazów i 3 zeszyty objaśn. tekstu). — 4. Seibert u. Haardt: Schulwandkarte d. Eisenbahnen v. Österr. Ungarn. — 5. Swoboda: Wandtafeln zum Religionsunterricht (12 tablic). — 6. Legionista rzymski, model z terrakoty. — 7. A. Hauser: Säulen-Ordnungen (10 tablic). — 8. 20 fotografii kolorowych ludu galicyjskiego. — 9. Wł. Bartyński. Materiały historyczne (6 zeszytów). — 10. B. Gustawicz. Eu-

ropa w 2 połowie XVI w. (4 egz.). — 11. Tondos i Kossak: Klejnoty Krakowa.

IV. Do gabinetu fizykalnego zakupiono:

1. Piszczalka Koeniga ze zwierciadłem. — 2. Rura Kundta. — 3. Barometrograf — 4. Dwie pary kommutatorów. — 5. Przyrząd do barw subiektywnych. — 6. Barometr Fortina. — 7. Spadkownica. — 8. Bussola Kesslera. — 9. Dwanaście szaf oszklonych. — 10. Pipety.

V. Do gabinetu historyi i naturalnej zakupiono:

Modele roślin: *Salvia officinalis*, *Quercus Robur*, *Avena sativa*, *Rubus suberrectus* (kwiat i owoc). *Betula alba*, *Salix alba*, *Aconitum Napellus*, *Pirus Malus*, *Taraxacum officinale*, *Taxus baccata*, *Carex hirta*, *Chara fragilis*. — 2 modele przebiegu wiązek nacz. w jedno- i dwuliściowych. — Przekrój pnia palmy. — 5 preparatów mikrosk. bot. — 1 szafę na minerały.

Strzelbicki, uczeń VII klasy darował 10 okazów soli kamiennej z Wieliczki.

VI. Do zbiorów rysunkowych zakupiono:

Hauser: Säulenordnungen.

Otrzymano w darze od Wys. c. k. Ministerstwa w. i o. dziełka p. t. a) *Gesamt-Verzeichnis der Lehr- und Hilfsmittel, Apparate und Modelle für den Zeichenunterricht an Mittelschulen* i b) *Illustrierter Katalog der für den Zeichenunterricht zulässigen Gyps- u. Thonmodelle*.

VII. Do zbioru książek szkolnych dla biednych uczniów darowali:

Władysław Schmidt, uczeń IV klasy 7 książek. — Staromiejski Wojciech 3 książki. — Germanowie Adolf i Juliusz 10 książek. — Stanisław Medyński 4 książki. — Mühlner Karol 20 książek. — Lewakowski Stanisław 12 książek. — Franke Maryan 13 książek. — Schmar Jan 3 książki. — Westwalewicz Maryan 1 książkę. — Markiewicz Władysław 4 książki. — Mięslowicz 2 książki. — Świtkowski Józef 4 książki. — Badeni Henryk 14 książek.

Fundusze na zakupno zbiorów naukowych.

1. Zostało z r. s. 1894	572 zł. 14 ct.
2. Dotacya miasta Lwowa za r. s. 1895	500 „ — „
3. Taksy wstępne	424 „ 20 „
4. Datki uczniów na zbiory naukowe	698 „ — „
5. Taksy za duplikaty świadectw szkolnych	61 „ — „
razem	2.255 zł. 34 ct.

V.

EGZAMIN DOJRZAŁOŚCI

przy końcu roku szkolnego 1895.

Piśmienny egzamin dojrzałości odbył się od 13 do 18 maja w 3 osobnych oddziałach. Zagadnienia były następujące:

Z języka łacińskiego:

I. Przetłumaczyć na język łaciński:

a) Tekst ułożony podług I. Krasickiego, zawierający porównanie Aleksandra W. z Cezarem.

b) Tekst ułożony podług Poplińskiego Hist. powsz. t. I. str. 211 o Temistoklesie.

c) Tekst ułożony podług Semkowicza Opowiadań z dziejów powszechnych cz. I. str. 100 o Koryolanie.

II. Przetłumaczyć na język polski.

a) T. Livii lib. XXVII. cap. 13. od słów: Marcellus, postquam.... do słów: armati adessent, edixit.

b) Cic. De offic. lib. III., §. 99—100. od słów: M. Atilius Regulus... do słów: periurus remansisset“.

c) Verg. Aen. XII., 791—828 od słów: Junonem interea... do słów: cum nomine Troia.

Z języka greckiego:

Przetłumaczyć na język polski:

a) Herod. Hist. I., 23—24. od słów: Περτιανδρος δὲ ἦν... do słów: πᾶν τὸ γεγονός.

b) Hom. Odyss. XVI. 1—29. od słów: τὸ δ' ἄγρ'... do słów: ἀδελφὸν ἐμίλον.

c) Xenoph. Hellen. VII., 5. 4—7, 9—11. według wydania Sauppego od słów: Ἐν ὅσῳ... do słów: ἀνέβαινεν εἰς τὴν πόλιν.

Z języka polskiego:

a) Jakie ideały i jakie cnoty, godne naśladowania, przekazała nam w spadku nasza przeszłość narodowa?

b) Uzasadnić zdanie: Diligentia in omnibus rebus plurimum valet. (Cic.)

c) Uzasadnić zdanie: Ἀναρχίας μετ' ὅσον οὐκ ἔστι κακόν. (Sophocl.).

Z języka niemieckiego:

a) Einfluss der Kreuzzüge auf die Cultur des Abendlandes.

b) Inwiefern sind wir berechtigt das Ende des XV. Jahrhunderts als den Anfang einer neuen Epoche in der Weltgeschichte zu betrachten?

c) „Nil sine magno Vita labore dedit mortalibus“.

Z języka rosyjskiego:

„Огень яко приятель и неприятель чоловіка“.

Z matematyki:

$$1. a) 2\sqrt[4]{\frac{x-10}{x+10}} + 2\sqrt[4]{\frac{x+10}{x-10}} = 5.$$

b) Rozwiązać trójkąt o powierzchni 720 cm^2 , w którym podstawa $b=40\text{ cm}$, a kąt przy podstawie $\alpha=69^{\circ} 28'$.

c) 17500 koron wypożyczonych na $4\frac{1}{2}\%$, przy całorocznej kapitalizacji, mam umorzyć w 20 równych ratach, płatnych z końcem każdego roku. Ile wyniesie każda rata?

$$2. a) \frac{17}{\sqrt{x+y}} - 7 \frac{\sqrt{x+y}}{x} = \frac{10x}{\sqrt{(x+y)^3}}$$

$$\sqrt{x+y} = y - 1.$$

b) Wnętrze naczynia napełnionego wodą do wysokości 10 cm jest graniastosłupem, którego podstawę tworzy sześciokąt foremny o boku 5 cm długim. W to naczynie wkładam kulę, n. p. żelazną, stykającą się ze ścianami. Do jakiej wysokości podejdzie woda?

c) Z dostępnego końca przerwanego mostu widzę drugi koniec i kamień, obrany za stanowisko, a odległy na 67 m , pod kątem $86^{\circ} 48' 37''$. Z tego kamienia zaś wytknięte kierunki do obu końców mostu tworzą kąt na $68^{\circ} 50' 51''$. — Podać długość mostu.

$$3. a) \sqrt[3]{a^{3-4x}} : \sqrt[5]{a^{6-7x}} = \sqrt[8]{a^{9-10x}}$$

b) Na jaki procent był złożony kapitał 17500 koron, jeśli przy półrocznej kapitalizacji, wzrósł po latach 20 do sumy 42642 k.?

c) Lwów leży między $41^{\circ} 38' 15''$ a $41^{\circ} 46'$ wschodniej długości od Ferro. Szerokość północna dla politechniki jest $49^{\circ} 50' 11''$. Przyjawszy promień ziemi $R=6366\text{ km}$, obliczyć rozciągłość Lwowa od wschodu ku zachodowi.

Wynik egzaminu dojrzałości:

Do ustnego egzaminu zgłosiło się a) uczniów publicznych	48
b) „ prywatnych	1
c) eksternistów . . .	8
Przyznano chlubne świadectwo dojrzałości . . .	5
Uznano za dojrzałych: a) publicznych . . .	29
b) prywatnych . . .	1
c) eksternistów . . .	2
Pozwolono przystąpić po feryach do powtórnego egzaminu	
z jednego przedmiotu: a) publicznym . . .	10
b) prywatnym . . .	—
c) eksternistom . . .	3

Reprobowano na jeden rok :	a) publicznych	.	.	.	5
	b) prywatnych	.	.	.	—
	c) eksternistów	.	.	.	1
Reprobowano bez terminu :	a) publicznych	.	.	.	—
	b) prywatnych	.	.	.	—
	c) eksternistów	.	.	.	1
Z abiturientów, uznanych za dojrzałych, zamierza udać się :					
na wydział teologiczny					1
" " medyczny					7
" " prawniczy					14
" " filozoficzny					5
do akademii rolniczej					3
" " handlowej					1
na politechnikę					4
do innych zawodów					2

VI.

WAŻNIEJSZE ROZPORZĄDZENIA WŁADZ SZKOLNYCH.

1. Reskr. z d. 11. grudnia 1894. l. 17162. uzupełniła Wys. c. k. Rada szk. kr. dawniejsze instrukcje względem utrzymania czystości i porządku w budynkach szkolnych.

2. Reskr. z d. 5. grudnia 1894. l. 29753. wydała Wys. c. k. Rada szk. kr. okólnik w sprawie uzupełniania zbiorów naukowych.

3. Reskr. z d. 6. lutego 1895. l. 2188 normuje Wys. c. k. Rada szk. kr. czas nauki w dniach 4. maja, 28. czerwca i w środę popielcową.

4. Reskr. z d. 31. stycznia 1895. l. 2072. oznajmia Wys. c. k. Rada szk. kr. że według rozp. generalnej Dyrekcji c. k. kole państwowych od 1. stycznia 1895. należy do każdej prośby o jednorazowe niższenie ceny biletu jazdy dołączać 50 ct. na koszt manipulacyjne.

5. Reskr. z d. 20. lutego 1895. l. 4589. ogłasza Wys. c. k. Rada szk. kr. okólnik JE. P. Ministra w. i o. z d. 12. lutego 1895. l. 2917. zawierający warunki do uzyskania stypendyum na podróż naukową do Włoch i do Grecji.

6. Reskr. z d. 3. marca 1895. l. 4284. ogłasza Wys. c. k. Rada szk. kr. okólnik JE. P. Ministra w. i o. z d. 3. lutego 1895. l. 9511. dla zapewnienia jednostajnego postępowania przy egzaminach dojrzałości.

7. Reskr. z d. 18. kwietnia 1895. l. 8607. poleca Wys. Rada szk. kr. stosować się do rozporządzeń JE. P. Ministra W i O. z d. 12. marca 1895. l. 27638 i z d. 3. listopada 1890. l. 18972., wydanych w sprawie starania się o zdrowie młodzieży szkolnej

8. Reskr. z d. 30. kwietnia 1895. l. 10273. postanawia Wys. Rada szk. kr., od ilu lekcyj szkolnych mają być uczniowie wyznania mojżeszowego uwolnieni, w czasie świąt żydowskich.

VII.

POMOC DLA UBOGICH UCZNIÓW.

1. Zostało z r. s. 1894.	205	zł.	45 ¹ / ₂	ct.
2. Zebrano podczas wpisów na początku r. s. 1894/5	235	„	50	„
3. Zebrano podczas wpisów w ciągu r. s. 1894/5 .	—	„	—	„
4. Odsetki od listów zastawnych „Funduszu na wsparcie uczniów“ gimnazjum Franc. Józ. za rok 1894.	52	„	—	„
5. Datki Profesorów i uczniów obrz. rzym. i ormiań- katol. wrzucane do puszeki po egzortach, wyniosły od 1. lipca 1894. do 1. lipca 1895.	76	„	10	„
6. Datki Profesorów i uczniów obrz. grec. kat. w tym samym czasie wyniosły	6	„	80	„
7. Datki uczniów wyznania mojżeszowego w tym- samym czasie wyniosły	7	„	35	„
8. Za książki zużyte, sprzedane	2	„	—	„
9. Uczeń S. T. oddał pożyczone	5	„	—	„
10. Prócz tego złożyli na ręce Dyrektora:				
JW. Hr. Stanisław Badeni	20	„	—	„
JW. Hr. Tadeusz Dzieduszycki	5	„	—	„
Wny Stanisław Köbler	5	„	—	„
Wna Fani Fellerowa	10	„	—	„
Wny Nikisch zamiast wienca na trumnę dla ucznia ś. p. Ludwika Wiewiórskiego	10	„	—	„
Uczniowie klasy IV. b. i V.	—	„	73	„
Uczniowie klasy VIII. resztę ze składki na wieniec dla kolegi ś. p. Karola Mühlnera	3	„	—	„
Wny Stanisław Medyński	2	„	—	„
Uczeń Poznański Jan za zgubioną książkę	1	„	60	„
Uczeń Woliński Stanisław	5	„	—	„
Uczniowie VIII klasy przy opuszczeniu za- kładu	10	„	—	„
Wny Jan Górka z Krakowa	1	„	—	„
Czajkowski Mieczysław z kl. VIII.	1	„	60	„
JW. Hr. Jan Tyszkiewicz	10	„	—	„
razem	695	zł.	75 ¹ / ₂	ct.

Z powyższej kwoty wydano :

1. na kupienie i oprawę książek szkolnych	146 zł. 68 ct.
2. na uzupełnienie opłaty szkolnej	65 „ — „
3. na ubranie i utrzymanie	286 „ 76 „
Razem	498 zł. 44 ct.

Zestawienie:

Dochody wyniosły	695 zł. 75 ¹ / ₂ ct.
Wydatki „	498 „ 44 „

Zostaje na r. s. 1895/6 . . . 197 zł. 31¹/₂ ct.

Wszystkim Szanownym Dawcom składa Dyrekcyja niniejszem w imieniu ubogiej młodzieży uprzejme podziękowanie.

VIII.

KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny 1895. rozpoczął się dnia 3. września 1894. uroczystem nabożeństwem, odprawionem w auli gimnazyalnej

Wpisy uczniów do zakładu odbywały się dnia 12. i 13. lipca do klasy I. i w czterech ostatnich dniach sierpnia do klas wszystkich.

Egzamin wstępny do klasy I. odbył się dnia 13. lipca, oraz 1. i 2. września 1894. — Do tego egzaminu zgłosiło się w ogóle 124 uczniów; przyjęto z nich 105, reprobowano 19.

W ciągu całego roku szkolnego 1894/5. zapisało się do zakładu w ogóle 698 uczniów; na początku zaś tego roku szkolnego 641 publicznych i 11 prywatnych. Uczniów tych umieszczono w 13 klasach w ten sposób, iż prócz klas V, VI i VIII. wszystkie inne miały po 2 oddziały równorzędne.

Podczas pobytu Najjaśn. Pana we Lwowie w dniach 7, 8, 9 i 11. września brała młodzież gimnazyalna wraz z gronem nauczycielskiem udział w pochodzie z pochodniami i w tworzeniu szpalerów.

Dzień 4. października jako dzień imienin Najj. Pana, i dzień 19. listopada jako dzień imienin Najj. Pani, obchodził zakład uroczystem nabożeństwem.

Dnia 3. grudnia 1894. urządziło grono nauczycielskie przy pomocy i z gorącym współudziałem uczniów klas najwyższych w auli gimnazyalnej poranek muzykalno-deklamacyjny ku uczczeniu pamięci A. Mickiewicza. Uroczystość, którą zaszczytili swoją obecnością c. k. Radca szkolny Wny Jan Franke i Rektor Zgromadzenia OO. Zmartwychwstańców Wny Ks. Wilemski, zakończył dyrektor przemową, wykazującą znaczenie uroczystości i zachęcając do naśladowania cnót i ideałów Mickiewicza.

Dnia 15. stycznia 1895. byli na lekcjach języka łacińskiego w klasie I a. i języka niemieckiego w klasie IV a. JE. P. Minister W. i O. Dr. S. Madeyski i JW. Wiceprezydent c. k. Rady szk. kraj. Dr. M. Bobrzyński.

W dniach 28. lutego 1, 2. i 3. marca odbywały się w zakładzie rekolekcyje wielkopostne, podczas których wygłaszał stósowne dla młodzieży kazania Wny ks. Antoni Boc, katecheta prywatnego gimnazjum OO. Jezuitów w Bąkowicach.

Dnia 4. marca obchodził zakład uroczyscie dzień św. Kazimierza, swego patrona. JW. ks. kanonik Dr. Rudolf Lewicki odprawił w auli gimnazyalnej uroczyste nabożeństwo, podczas którego wygłosił Wny ks. A. Boc kazanie o cnotach św. Kazimierza.

Dnia 7. marca 1895. brała młodzież wraz z gronem nauczycielskiem udział w nabożeństwie żałobnem, odprawionem w auli gimnazyalnej za spokój duszy ś. p. Arcyks. Albrechta, zmarłego 18. lutego 1895.

Dnia 4. maja i d. 28. czerwca 1895. była młodzież wraz z gronem nauczycielskiem na nabożeństwach żałobnych, odprawionych w auli gimnazyalnej za spokój duszy ś. p. Cesarzowej Maryi Anny i ś. p. Cesarza Ferdynanda.

Dnia 30. maja 1895. udała się do c. k. Inspektora gimnazyów, Wgo Dr. Zygmunta Samolewicza, który na własne żądanie przeszedł w stan stałego spoczynku, deputacya złożona z c. k. Dyrektora, c. k. profesorów: ks. O. Łepkiego, T. Sołtysika, ks. Dr. A. Jougana i zastępcy nauczyciela W. Hahna, aby go imieniem grona nauczycielskiego pożegnać, a zarazem powinszować mu wysokiego odznaczenia, jakim go raczył Najj. Pan zaszczyścić. Deputacya wręczyła ustępującemu Inspektorowi adres, zredagowany w następujących słowach:

Jaśnie Wielmożny* Panie!

Po wielu latach pracy, ożywionej gorącą miłością ojczyzny i obranego zawodu, ustępujesz ze stanowiska, odznaczony uznaniem Monarchy, otoczony czcią wszystkich, którzy umieją cenić zalety umysłu i serca. Ustępujesz z przeświadczeniem godnie spełnionych obowiązków, bo towarzyszy Ci wdzięczna pamięć uczniów, błogosławieństwo rodziców i życzliwość nauczycieli; bo zdobiał Cię niepospolite zasługi, położone na niwie wychowania młodzieży i działalności obywatelskiej. Lecz schodząc z pola, które z takim dla kraju uprawiałeś pożytkiem, w głębokim żalu pogrążasz nauczycieli, którzy tracą w Tobie najprzychylniejszego orędownika i przełożonego.

Przedewszystkiem gimnazjum im. Franciszka Józefa z bolem serca żegnać Cię musi, z bolem tem większym, im ściślej jego dzieje łączą się z Twoją osobą. Wszakże tu rozpoczynając zawód nauczycielski, przyświecałeś drugim gorliwością i zapalem; tu w pełni sił stojąc na czele grona, zniewalałeś Sobie serca uprzejmością, wiedzą, doświadczeniem i tą wyższością umysłu, która kruszy uprzedzenia i niechęci. Pracowaliśmy z ochotą pod Twojem okiem, boś był dla nas wzorem

wytrwałości i poświęcenia, boś z niepospolitą energią łączył wyrozumiałość i spokój, boś — łagodny dla nas, surowy dla siebie — zawsze i wszędzie dbał o podniesienie powagi i godności nauczycielskiego stanu. Również i później, kiedy miałeś nadzór nad naszym zakładem, nie szczędziłeś mu dowodów pieczołowitości ojcowskiej, aby go utrzymać na tym stopniu rozwoju i znaczenia, na którym stanął dzięki Twojej pracy niestrudzonej.

To też w chwili, zrywającej urzędowy Twój do nas stosunek, oddając hołd Twym cnotom i zasługom, z głębi serc, najżywszą przejętą wdzięcznością, życzymy Ci, Jaśnie Wielmożny Panie, abyś w najdłuższe lata cieszył się czerstwem zdrowiem dla szczęścia Swej rodziny, dla chwały polskiej nauki, dla chluby naszego stanu który zawsze z uwielbieniem wspominać będzie Twe imię.“

Wielce wzruszony podziękował P. Inspektor gronu, zapewnił je o swej niezmienniej życzliwości i oświadczył, że z powodu nadwreżonego zdrowia musi usunąć się w zacisze domowe, chociażby rad całe życie pracować dla szkoły.

W ciągu roku szkolnego przystąpiła młodzież gimnazjalna trzy razy do Świętych Sakramentów Pokuty i Ołtarza.

Stan zdrowia młodzieży był w r. s. 1895. dość niepomyślny, gdyż bardzo wielu uczniów chorowało na kur, szkarlatynę i influenżę.

Przez śmierć utracił zakład w ciągu roku szkolnego: Tadeusza Świechłą, ucznia klasy VI., Michała Wewiórskiego i Romana Cwinińskiego, uczniów klasy VII. i Karola Mühlnera, ucznia kl. VIII. Uczniowie całego Zakładu i profesorowie oddali im ostatnią chrześcijańską posługę, biorąc udział w pogrzebie i w żałobnych nabożeństwach, za spokój ich dusz odprawionych.

Od 13. do 18. maja odbywał się piśmienny, od 7. do 19. czerwca 1895. ustny egzamin dojrzałości pod przewodnictwem Wgo Dr. Ludwika Cwiklińskiego, c. k. profesora Uniwersytetu lwowskiego, jako Delegata Wys. c. k. Rady szk. kr. — Dnia 20. czerwca rozdano abiturjentom świadectwa w auli gimnazjalnej w sposób uroczysty w obec P. Delegata i Komisji egzaminacyjnej. P. Delegat przedstawił im w pięknym przemówieniu obowiązki, jakie ich czekają, potem wzywał ich do wytrwałej pracy i do szlachetnego postępowania. Jeden z abiturjentów podziękował w imieniu kolegów wszystkim Profesorom za doznane w Zakładzie dobrodziejstwa i zapewnił ich, że nauki ich na dobrą padły rolę.

Rok szkolny 1895. zakończono za zezwoleniem Wys. Rady szk. kraj. dnia 13. lipca uroczystem nabożeństwem, poczem rozdano uczniom świadectwa szkolne.

Nie można też pominąć milczeniem w kronice Zakładu wypadku odszczególnienia jednego z profesorów za znakomite prace naukowe. Oto z uroczystością zakończenia roku szkolnego 1894. połączyła się uroczystość wręczenia krzyża kawalerskiego orderu Franciszka Józefa profesorowi tegoż gimnazjum, dr. Ludwikowi Kubali. Przybył na nią c. k. Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej, dr. Michał Bobrzyń-

ski w towarzystwie c. k. radcy szkolnego, dr. Mieczysława Zaleskiego. Rozpoczęło ją nabożeństwo w obszernej auli zakładu, w której zgromadzili się profesorowie gimnazjum i cała młodzież szkolna.

Po Mszy św. odspiewał chór młodzieży „Te Deum“ i hymn ludu, poczem pan Wiceprezydent Bobrzyński przemówił w następujące słowa: „Zakończenie roku szkolnego jest chwilą uroczystą w każdym zakładzie naukowym, w którym profesorowie i uczniowie spełnili swój obowiązek. Stało się to w roku ubiegłym w gimnazjum Franciszka Józefa. Trud i zapobiegliwość pana dyrektora około dobra i rozwoju tego Zakładu znalazły już uznanie; wytrwała i umiejętna praca profesorów, wiem, że zdobyła sobie prawdziwą wdzięczność w sercach uczącej się młodzieży i jej rodziców. Wiem także, że ogół młodzieży tutejszego zakładu z nielicznym wyjątkiem zachowaniem się swoim i pilnością w nauce odpowiadał wymaganiom, jakie postawiła szkoła, a za nią społeczeństwo. Nie wątpię też, że przeważna większość młodzieży towarzyszy uroczystości tej z tem zadowoleniem wewnętrznem, jakie daje poczucie sumiennie spełnionego obowiązku, że pogodnie spoglądając w swą przyszłość, rozjedzie się na wakacje, aby nabrać sił do nowej pracy, do dalszego rozwoju swej wiedzy, swego umysłu i serca.

„Uroczystość dzisiejsza nie zamknie się jednak jak zazwyczaj w murach tego Zakładu i w kole tych wszystkich, którzy z nim bezpośrednio są związani. W gronie profesorów gimnazjum Franciszka Józefa zasiada mąż, którego imię naukowe zdobyło sobie szeroki i słuszny rozgłos w całym społeczeństwie naszym. Profesor Ludwik Kubala obok swoich zajęć nauczycielskich znalazł jeszcze dość sił i czasu, ażeby z całym zapalem oddać się pracy umiejętnej na polu dziejopisarstwa. Poważna krytyka naukowa przyznała mu zasługę, że on pierwszy na podstawie „studyów źródłowych“ odsłonił nam historię Polski z połowy XVII. wieku i znajomość jej mnóstwem szczegółów i spostrzeżeń wzbogacił. Ogół społeczeństwa ocenił go jako pisarza, który skrętność swych badań umiał połączyć z barwnością stylu i pięknem obrazowaniem historycznych zdarzeń i postaci. Młodzież w jego szkicach historycznych znalazła lekturę, która ją zarówno pociąga, jak kształci.

Zasługi te profesora Kubali znalazły też Najwyższy wyraz w odznaczeniu, którego mu obecnie udzielił Najmiłościwiej panujący nam Monarcha.

„Nie wątpię też na chwilę, Panie Profesorze! że odznaczenie to, które Ciebie z wysokości Tronu spotkało, nietylko znajdzie radosny oddźwięk u wszystkich, którzy Cię cenią, lecz także wszystkich kolegów Twoich do pracy naukowej zachęci. Praca na tem polu nietylko z zawodem nauczycielskim ściśle się łączyć powinna, nietylko z niego wypływa, lecz nawzajem wiele mu użycza i daje. Rozszerzając znane widnokreśli wiedzy, nie pozwala ona poziomowi nauki szkolnej obniżać, dostarcza jej żywego zawsze pokarmu, zapалу i treści, podnosi powagę i stanowisko szkoły i jej profesorów w spo-

łączeństwie, łączy ich węzłem wyższego koleżeństwa nie tylko pomiędzy sobą, lecz także z tymi, którym przypadło w udziale, aby szkołami kierować.

„Cieszę się też, Panie Profesorze, szczerze i serdecznie, iż spełniając akt Najwyższej woli, mogę osobiście krzyż ten na pierś Twoją przypiąć, cieszę się, że mogę to uczynić jako przełożony, który pracę Twoją nauczycielską uznaje i jako kolega w pracy dziejopisarskiej“.

Po przyjęciu krzyża prof. dr. Kubala przemówił w krótkich słowach, składając na ręce p. Wiceprezydenta wyrazy najgłębszej wdzięczności dla Najjaśniejszego Pana, wspominając o dobrodziejstwach, któreimi Najmiłostwiej panujący Monarcha obdarza nasz kraj, a w szczególności nasze zakłady naukowe i wznosił na Jego cześć okrzyk, który wszyscy obecni powtórzyli trzykrotnie z zapalem.

Sprawa fizycznego wychowania młodzieży.

W zimie uczęszczało około 120 uczniów tutejszego zakładu na staw Towarzystwa łyżwiarskiego po niższej cenie biletów.

W miesiącach letnich przepędzała młodzież przestanki między lekcyami w ogrodzie gimnazjalnym, oddając się różnym zabawom i ćwiczeniom gimnastycznym pod dozorem profesorów, a pod kierunkiem prof. Dr. Limbacha i 3 uczniów klasy VII.: Bronisława Radziszewskiego, Jana Kunstmana i Tadeusza Jordana. Do tych ćwiczeń służyły różne przyrządy, mianowicie: szczudła, pchadła, balony, lina, poręczki itd.

Od 15. maja uczęszczała młodzież w środy i piątki na boisko korpusów wakacyjnych koło rogatki stryjskiej, gdzie od godziny 5 1/2 — 7. po południu pod kierunkiem prof. Dr. Limbacha urządziła różne gry i zabawy, do czego służyły im różne przyrządy, jakoto: balony, piłki, krokiet i strzelbka.

Dnia 28. maja zrobiła młodzież szkolna z gronem nauczycielskiem wspólną wycieczkę do Brzechowie pociągiem spacerowym o godzinie 4. popołudniu, a wróciła o godzinie 9.

Prócz tej wspólnej wycieczki odbyło się kilka wycieczek poszczególnych klas pod przewodnictwem profesorów do sąsiednich lasów.

IX.

WYKAZ KSIĄŻEK,

których w r. s. 1895/6 używać się będzie.

Religia. W klasie I. Katechizm większy ks. Deharba w opracowaniu polskim ks. M. Morawskiego; w klasie II. Historia biblijna ks. Dąbrowskiego, część pierwsza; w klasie III. Historia biblijna ks. Dąbrowskiego, część druga; w klasie IV. Liturgika ks. Jachimowskiego; w klasie V. Dogmatyka ogólna przez ks. Jachimowskie-

go; w klasie VI. Dogmatyka szczegółowa przez ks. Jachimowskiego; w klasie VII. Etyka Martina, przekład ks. Soleckiego; w klasie VIII. Robitscha Historia kościelna, przekład ks. Jachimowskiego.

W klasie I i II. dla uczniów wyznania mojżesz. Nauka religii na podstawie historii Dra Sondheimera i Planera, część pierwsza, zeszyt I. i II. — W klasie V. i VI. Nauka o wierze i powinnościach Dra Herxheimera i Planera. W klasie VII. i VIII. Nauka religii na podstawie historii Dra Sondheimera i Planera, część druga.

Język łaciński. **A.** W klasie I. i II. Zwięzła gramatyka języka łacińskiego Samolewicza. Od III. począwszy, Gramatyka Samolewicza opr. przez Sołtysika, wyd. 5.

B. Ćwiczenia w kl. I. i II. Steinera i Scheindlera; w kl. III. Próchnickiego wyd. 3.; w kl. IV. Próchnickiego.

C. Autorowie; w kl. III. Cornelius Nepos, wyd. Kłaka; w kl. IV. Caesar, Commentarii de bello Gallico, wyd. Prammera-Bednarskiego, i Ovidius, wyd. Skupniewicza; w kl. V. Livius, wyd. Zingerlego i Majchrowicza i Ovidius, wyd. Skupniewicza; w kl. VI. Sallustius, Iugurtha, wyd. Linkera-Sołtysika; Cicero in Catil. orat. I. wyd. Sołtysika, i Vergilius, wyd. Eichlera i Rzepińskiego; w kl. VII. Cic Pro S. Ros. Amer, wyd. Sołtysika; Cic. De offic. wyd. Müller; Vergilius, wyd. Eichlera i Rzepińskiego; w kl. VIII. Horatius, wyd. Dolnickiego i Librewskiego; Tacitus, Historiae, wyd. Müllera. Słownik łacińsko-polski Węclewskiego lub Koncewicza, Słownik polsko-łaciński Bielikowicza.

Język grecki. **A.** Gramatyka w III.—VI. klasie oprac. przez E. Fiderera, we wszystkich innych klasach Curtiusa w opracowaniu polkiem Sternala i Samolewicza, wyd. 3., albo Hartla-Ćwiklińskiego.

B. Ćwiczenia: w kl. III—VI Schenkla, oprac. p. Parylaka.

C. Autorowie: w kl. V. Xenofont, wyd. Fiderera; Homera Iliada, wyd. Scheindlera i Sołtysika, część I.; w kl. VI. Xenofont, wyd. Fiderera; Herodot, wyd. Hintnera; Homera Iliada, wyd. Scheindlera i Sołtysika; w kl. VII. Demostenesa Olintyj. I—III. wyd. Wotke-Schmidt; Homera Odysseja, wyd. Pauly-Wotke; w kl. VIII. Sofoklesa Antigona, wyd. Schubert-Majchrowicz, Platona Apologia i Kriton, wyd. Christ-Lewicki, oraz Eutyphron; Homera Odysseja jak w kl. VII. Słownik Węclewskiego.

Język polski. **A.** Gramatyka Małeckiego, wydanie 8.

B. Wypisy, w kl. I. Próchnickiego i Wójcika, wyd. 2., w kl. II. wyd. 1.; w kl. III. i IV. Czubek i Zawiliński; w kl. V. Próchnickiego, Wzory poezji i prozy; w kl. VI. i VII. Wypisy St. hr. Tarnowskiego i Wójcika część I.; prócz tego w kl. VII. Tarnowskiego i Próchnickiego część II.: w kl. VIII. jak w VII.

Język niemiecki. Dla kl. I. i II. German i Peteleuz, Ćwiczenia. Dla dalszych klas: **A.** Gramatyka, w kl. III—IV. K. Petelenza.

B. Wypisy, w kl. III. i IV. Germana i Petelenza; w kl. V., VI., VII. i VIII. Petelenza i Wernera.

Geografia. W kl. I. Benoniego i Tatomira, wyd. 5. lub 6.; w kl. II. i III. Baranowskiego i Dziedzickiego, wyd. 6.; w kl. IV.

Majerski Benoni, Geografia austro-węg. monarchii, wyd. 2.; w kl. VIII Historia i statystyka monarchii austriacko-węgierskiej Hannaka-Lenieka; Atlas Kieperta lub Kozena

Historia. W kl. II. – IV Opowiadania z dziejów powszechnych w opracowaniu Semkowicza; w kl. V. i VI W. Zakrzewskiego Historia powszechna, część I. i II.; w kl. VII. Gindelego Dzieje powszechne w opracowaniu M. Markiewicza, tom. III; w kl. VIII. Hannak-Leniek.

Do historii kraju rodzinnego. W kl. III. i IV. Dieje ojczyste, Rawera; w kl. VII. i VIII. Lewic'iego, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich, wyd. 2.

Matematyka. W kl. I. i II. Arytmetyka przez Soleskiego i Fafarę; w kl. III. – IV. Początki Arytmetyki Zajączkowskiego; w gimnazjum wyższem Mocnika Algebra w opracowaniu Dziwińskiego lub Bodyńskiego. — Geometria. W kl. I., II., III. i IV. Geometria Mocnika w opracowaniu Maryniaka; w kl. V. – VIII Mocnika w opracowaniu Staneckiego — Logarytmy Adama lub Wierzbickiego

Historia naturalna. W kl. I. i pierwszym półroczu kl. II. Zoologia Nowickiego i Limbacha, wyd. 7. W drugim półroczu kl. I. i II. Botanika Rostafińskiego; w kl. III. Mineralogia Łomnickiego; w kl. V. Mineralogla Łomnickiego, wyd. 3.; Botanika Rostafińskiego; w kl. VI. Zoologia Petelenza dla wyższego gimnazjum

Fizyka. W kl. III. i IV. Fizyka mniejsza Soleskiego; w kl. VII. i VIII Fizyka Soleskiego, wyd. 2.; Zarys chemii, opr. Soleski.

Propedeutyka filozofii. W kl. VII Zarys logiki Kozłowskiego; w kl. VIII. Psychologia Lindnera w opracowaniu Kulczyńskiego.

X.

Rozporządzenie

c. k. Rady szkolnej krajowej w sprawie zaprowadzenia jednakowego ubrania dla uczniów szkół średnich galicyjskich.

Na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 6. stycznia 1894 i reskryptu Jego Ekscelencyi Pana Ministra wyznań i oświecenia z dnia 16. stycznia 1894, l. 450, rozporządza c. k. Rada szkolna krajowa, co następuje:

1. Zaprowadza się jednakowe ubranie (mundurki) dla młodzieży szkół średnich galicyjskich podług załączonych szczegółowych przepisów.

2. Począwszy od roku szkolnego 1896/97 nie wolno będzie uczniom szkół średnich nosić w szkole i poza szkołą innego ubrania, jak tylko przepisane.

3. W czasie przejściowym (aż do 1. września 1896) mogą uczniowie szkół średnich nosić jeszcze ubranie zwykłe; nie wolno im jednak jakiegokolwiek części mundurku nosić razem z ubraniem zwykłym.

Lwów, dnia 14. marca 1894.

Przepisy szczegółowe

co do zaprowadzenia jednakowego ubrania (mundurków)
dla uczniów szkół średnich galicyjskich.

1. Przepisane jednakowe ubranie (mundurek) uczniów szkół średnich galicyjskich (gimnazyów i szkół realnych) składać się ma z następujących części:

a) Bluza z sukna granatowego (fig. 1 i 2) ze stojącym kołnierzem i dwiema kieszeniami na piersiach.

b) Spodnie zwykłego kroju z ciemno-szarego sukna z wystającym szwem.

c) Płaszcz z ciemno-szarego sukna (fig. 3 i 4) z granatowymi naszywkami na kołnierzu, spięciem z tyłu i czarnymi rogowymi guzikami (fig. 5 i 6) w dwóch rzędach po sześć.

d) Czapka z granatowego sukna (fig. 7) z prostym daszkiem, rzemykiem ze sprzączką i emblematem z białej blachy oznaczającym kategorię szkoły, a ewentualnie jej liczbę (fig. 8), a mianowicie: dla uczniów gimnazjalnych litera **G**, dla uczniów szkół realnych litera **R**; (dla uczniów gimnazjalnych we Lwowie):

gimnazjum akademickie	G
	I
	G
„ II.	II
	G
„ Franciszka Józefa	III
	G
„ IV.	IV
	G
„ V.	V

2. W porze letniej mogą uczniowie zamiast bluzy, spodni i czapki z sukna, nosić bluzę, spodnie i czapki tego samego kroju z szarego płótna; jednak bluza płócienna ma na kołnierzu granatowe sukienne wyłogi (długości 5 cm.) a na rękawach 5 cm. od końca granatowe wypustki, zaś czapka w połowie wysokości granatową wypustkę dokoła.

3. Na kołnierzu bluzy sukiennej lub na wyłogach bluzy płóciennnej noszą uczniowie odznaki podług klasy, do której należą. Odznaką dla klas niższych w gimnazjach i szkołach realnych są paski (od jednego do czterech) srebrne, długości 3 cm. a szerokości 0.5 cm. Odznaką dla klas wyższych są takiesame paski złote, (w gimnazjach dla klasy V—VIII od jednego do czterech, w szkołach realnych dla V—VII od jednego do trzech).

	K l a s a			
	I.		II.	
	a	b	a	b
I. Liczba.				
1. Z końcem roku szkolnego 1893/4. było uczniów publicznych i prywatnych . .	39 ²	43 ⁴	47 ⁵	—
2. Na początku roku szkolnego 1894/5. było uczniów publicznych i prywatnych .	60	62	43	43
Między nimi było:				
a) z innych zakładów α) z promocją .	3	3	5	5
β) repetentów .	1	—	1	4
b) z tutejszego zakładu α) z promocją .	53	51	31	32
β) repetentów .		4	—	2
c) po przerwie napowrót przyjętych .	3	4	6	—
3. Przyjęto w ciągu I. półrocza r. szk. 1894/5.	3	—	4	1
4. Ustąpiło w ciągu I. półrocza r. szk. 1894/5.	7	6	6	2
5. Pozostało przy końcu I. półr. r. szk. 1894/5.	56 ³	56 ²	41 ¹	42 ¹
6. Przyjęto w ciągu II. półrocza r. szk. 1894/5.	4	4	7	4
7. Ustąpiło w ciągu II. półrocza r. szk. 1894/5.	16	6	10	2
8. Pozostało przy końcu II. półr. r. szk. 1894/5.	44 ²	54 ¹	38 ¹	44
Mianowicie pozostało:				
A) Według miejsca urodzenia:				
ze Lwowa	12 ¹	36	11	18
z innych miejscowości Galicyi	29 ¹	15 ¹	24	21
z W. Księstwa Krakowskiego	—	—	—	3
z Bukowiny, Śląska	—	2	—	—
z Austrii, Tyrolu, Styryi, Czech, Morawii .	1	—	—	—
z Węgier	—	—	—	—
z Rumunii	—	—	—	—
z Rosyi	2	1	2 ¹	1
z Niemiec	—	—	1	—
z Francyi	—	—	—	1
razem	44 ²	54 ¹	38 ¹	44
B) Według miejsca pobytu rodziców:				
ze Lwowa	16 ²	44	20	28
z innych miejscowości Galicyi	26	10 ¹	18	15
z poza Galicyi	2	—	0 ¹	1
razem	44 ²	54 ¹	38 ¹	44
C) Według wyznania religijnego:				
katolickiego obrządku łacińskiego	34 ¹	27 ¹	28 ¹	33
" " greckiego	9	—	8	—
" " ormiańskiego	0 ¹	—	—	—
ewangelickiego (augsbursk.) wyznania	1	—	2	—
mojżeszowego wyznania	—	27	—	11
razem	44 ²	54 ¹	38 ¹	44

K l a s a									Razem
III.		IV.		V.	VI.	VII.		VIII.	
a	b	a	b			a	b		
43 ¹	34 ¹	43 ²	—	40 ¹	a) 102 ³	34 ¹	29 ¹	a) 55	509 ²¹
51	52	51	50	40	37	51	45	56	641
5	39	6	24	6	4	2	1	—	103
2	4	4	2	2	—	—	1	—	21
40	1	37	22	29	30	47	43	56	472
4	4	2	2	2	2	—	—	—	22
—	4	2	—	1	1	2	—	—	23
1	—	—	1	—	—	1	—	1	12
—	1	3	6	2	5	2	2	3	45
52 ²	51 ²	48 ²	45 ¹	38 ¹	32	50 ¹	43	54 ¹	608 ¹⁷
1	2	2	4	3 ¹	2	2 ¹	1	—	36 ²
2	10	4	14	7	2	2	2	—	77
51 ²	43 ¹	46	35	34	32	50 ¹	42	54 ¹	567 ⁹
15	21	11	19	9	10	19	30	25 ¹	236 ²
29	18 ¹	30	14	24	18	25	10	24	281 ³
1 ¹	1	1	1	—	—	4	—	2	13 ¹
1	—	—	1	—	—	—	—	—	4
0 ¹	1	—	—	—	—	—	1	—	3 ¹
—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
—	1	1	—	—	—	—	1	2	5
4	1	2	—	1	3	1 ¹	—	1	19 ²
1	—	1	—	—	—	1	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
51 ²	43 ¹	46	35	34	32	50 ¹	42	54	567 ⁹
25 ¹	33	22	28	20	17	30	34	37 ¹	354 ⁴
22 ¹	9 ¹	23	6	14	13	18	8	16	193 ³
4	1	1	1	—	2	2 ¹	—	1	15 ²
51 ²	43	46	35	34	32	50	42	54	567
41 ²	30 ¹	32	30	30	25	41	27	43	421 ¹
10	—	14	—	3	5	9 ¹	—	5	63 ¹
—	1	—	1	—	—	—	1	2	5 ¹
—	—	—	—	—	—	—	1	—	4
—	12	—	4	1	2	—	13	4	74 ¹
51 ²	43 ¹	46	35	34	32	50 ¹	42	54 ¹	567 ⁹

		K l a s a			
		I.		II.	
		a	b	a	b
D) Uznało za swój język ojezysty:					
język polski		36	54	30	44
„ ruski		8	—	8	—
„ czeski		—	—	—	—
E) Wiek uczniów:					
Miało lat 11		9	11	—	—
„ „ 12		18	20	13	7
„ „ 13		15	16	9	14
„ „ 14		2	6	12	10
„ „ 15		—	1	1	9
„ „ 16		—	—	2	4
„ „ 17		—	—	—	—
„ „ 18		—	—	1	—
„ „ 19		—	—	—	—
„ „ 20		—	—	—	—
„ „ 21		—	—	—	—
„ „ 22		—	—	—	—
„ „ 23		—	—	—	—
		44	54	38	44
F) Na przedmioty nadobowiązkowe uczęszczało przy końcu II. półroczu:					
Na naukę języka ruskiego		6	1	7	2
„ „ „ francuskiego		—	—	—	—
„ „ historii kraju rodzinnego . . .		—	—	—	—
„ „ śpiewu		3	6	3	2
„ „ gimnastyki		9	18	6	6
„ „ rysunków		11	8	4	11
„ „ stenografii		—	—	—	—
„ „ kaligrafii		9	13	8	11
II. Oplata szkolna.					
Oplatę szkolną po 20 zł a. w. opłacało:					
w I. półroczu		33 ³	39 ²	20 ¹	17 ¹
w II. „		18 ²	26 ¹	21 ¹	25
Od całej opłaty szkolnej było uwolnionych:					
w I. półroczu		24	18	22	25
w II. „		32	29	19	19
Oplata szkolna wynosiła zatem:					
w I. półroczu		720	820	420	360
w II. „		400	540	440	500

K l a s a									Razem
III.		IV.		V.	VI.	VII.		VIII.	
a	b	a	b			a	b		
42	43	37	35	31	28	43	42	50	515
8	—	9	—	3	4	7	—	4	51
1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	58
16	7	—	—	—	—	—	—	—	77
13	11	9	7	—	—	—	—	—	70
16	11	12	10	15	—	—	—	—	75
5	11	14	12	4	9	—	—	—	61
1	3	7	1	11	12	20	15	—	70
—	—	4	3	4	6	12	13	18	61
—	—	—	1	—	5	9	9	18	42
—	—	—	1	—	—	3	1	11	16
—	—	—	—	—	—	5	1	6	12
—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
51	43	46	35	34	32	50	42	54	567
10	—	10	—	3	7	7	1	3	57
2	7	2	6	3	—	8	2	1	31
51	44	46	35	—	32	50	42	—	300
1	3	2	5	1	4	6	5	6	47
4	3	3	6	—	7	—	6	—	68
5	4	4	2	2	3	4	3	—	61
—	—	3	5	2	4	6	5	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	41
16 ²	20 ²	19	16 ¹	22 ¹	15	18 ¹	13	21 ¹	269 ¹⁴
17 ²	28 ¹	23	28	24	12	16 ¹	21	27 ¹	286 ⁹
36	31	31	34	16	18	33	30	35	353
35	17	24	11	13	21	34	22	27	303
360	440	380	340	460	300	380	260	440	5660 zł.
380	580	460	560	480	240	340	420	560	5900 zł.

	K l a s a			
	I.		II.	
	a	b	a	b
III. Fundusze na zbiory naukowe.				
Taksy wstępne wynosiły zł. a. w.	132 ³⁰	123 ⁹⁰	27 ³⁰	25 ²⁰
Datki na zbiory naukowe wynosiły zł. a. w.	68	67	55	48
IV. Stypendyści.				
Liczba stypendystów w I. półroczu . . .	—	1	1	4
„ „ „ w II. „ „ . . .	—	1	1	4
Ogólna kwota stypendyów w całym roku szkolnym 1895. w zł. w. a.	—	150	450	695 ⁵⁰
V. Klasyfikacya.				
1. Dodatek do klasyfikacyi za rok szkolny 1894.:				
Pozwolono powtórzyć egzamin z jednego przedmiotu	6	5	6 ²	—
z tych zdało egzamin	6	5	6 ²	—
nie zdało egzaminu	—	—	—	—
Ostatecznie zatem otrzymało:				
stopień celujący	3	6	11 ²	—
„ pierwszy	27 ²	29 ⁴	31 ²	—
„ drugi	3	5	3 ¹	—
„ trzeci	6	3	2	—
	39 ²	43 ⁴	47 ⁵	—
2. Klasyfikacya za II. półr. roku szkolnego 1895.				
Otrzymało stopień:				
celujący	7 ²	1 ¹	4	4
pierwszy	24	32	30 ¹	33
drugi	3	8	—	5
trzeci	3	4	—	—
Przeznaczono do egzaminu poprawczego .	7	9	4	2
Przeznaczono do egzaminu dodatkowego .	—	—	—	—
Razem . .	44 ²	54 ¹	38 ¹	44

K l a s a									Razem
III.		IV.		V.	VI.	VII.		VIII.	
a	b	a	b			a	b		
14 ⁷⁰ 55	18 ⁹⁰ 56	12 ⁶⁰ 51	16 ⁸⁰ 56	25 ²⁰ 44	10 ⁵⁰ 39	8 ⁴⁰ 55	4 ²⁰ 46	4 ²⁰ 58	424 ²⁰ 698
1 1	2 1	3 3	2 2	6 6	4 4	6 6	5 5	4 4	39 39
180	160	405	315	897 ⁵⁰	488 ⁵⁰	903 ⁵⁰	837 ⁵⁰	693 ⁵⁰	6176 zł.
3	4	2	—	6	a } 10 b } 6	2	3	a } 1 b } 1	55 ²
3	4	2	—	6	a } 13 b }	2	3	1	51 ²
—	—	—	—	—	a } 3 b }	—	—	1	4
5	2	4 ¹	—	6	a } 15 b }	2	2	1	57 ³
33	23	26	—	28	a } 79 ¹ b }	30 ¹	25	a } 53 b }	384 ¹⁰
5 ¹	7 ¹	8	—	5	a } 6 ¹ b }	2	2 ¹	a } 1 b }	47 ⁵
—	2	5 ¹	—	1 ¹	a } 2 b }	—	—	—	21 ²
43 ¹	34 ¹	43 ²	—	40 ¹	102 ²	34 ¹	29 ¹	55	509 ²⁰
7 ¹ 37 ¹ 4 1 2 —	1 27 10 ¹ — 5	3 36 5 2 —	1 19 5 6 4	6 19 4 — 5	6 22 — 1 3	8 30 ¹ 3 — 9	2 28 4 2 6	5 44 ¹ — 2 2 1	55 ⁴ 381 ⁴ 51 ¹ 21 58 1
51 ²	43 ¹	44	35	34	32	50	42	54 ¹	567 ⁹

Klasyfikacya uczniów

za II. półrocze roku 1894.

Klasa I. A.

Stopień celujący:

Friedmann Henryk
Horodyski Cezar
Kukuryk Michał
Nowicki Maryan
Preiss Jan
Wrześniowski Franciszek

Stopień pierwszy:

Brandstätter Eugeniusz
Cerkiewicz Nestor
Dreżepolski Roman
Hellstein Maryan
Hełczyński Mieczysław
Jarymowicz Teofil
Keffermüller Zenon
Kopystiański Adryan
Krukowski Bronisław
Krzyszkowski Włodzimierz

Kubik Ryszard
Lerski Mieczysław
Lucek Stanisław
Machnowski Adam
May Marcei
Olchowcy Michał
Pawłowski Jan
Reymund Bolesław
Rogoszewski Kazimierz
Schuttera Otto
Siatecki Józef
Simon Tadeusz
Stupnicki Stanisław
Żybura Maurycy
Stopień II. otrzymało . . . 3
" III. " . . . 3
Egzamin poprawczy z jednego .
przedmiotu pozwolono zda-
wać po feryach uczniom . . 7

Klasa I. B.

Stopień celujący:

Dubieński Aleksander

Stopień pierwszy:

Aschkenazy Salamon
Brill Jakób
Brüstiger Leon
Byk Eleazar
Czerwiński Karol
Dawid Ignacy
Feller Henryk

Gilnreiner Ludwik
Harhala Jędrzej
Hernball Artur
Iwanicki Edward
Kaczorowski Stefan
Krieger Maurycy
Krzyżanowski Adolf
Kubala Henryk
Kwaśniak Julian
Laskiewicz Tytus
Laskowski Jan

Łaba Roman
Pordes Bernard
Rappaport Józef
Reizes Aron
Sass Ozyasz
Schaller Wilhelm
Schönfeld Jakób
Schraier Juliusz
Schrenzel Edmund

Spät Arnold
Sprecher Józef
Szyjkowski Maryan
Tadanier Wolf
Włodkowski Edmund
Stopień II. otrzymało . . . 8
" III. " . . . 4
Do egzaminu poprawczego
przeznaczono 9

Klasa II. A.

Stopień celujący:

Hochberger Kazimierz
Młodnicki Maryan
Nienczyk Paweł
Woliński Stanisław

Stopień pierwszy:

Danylczuk Jan
Dulęba Zbigniew
Dydyński Maryan
Gruszkiewicz Maryan
Janowski Alfred
Jarymowicz Roman
Jaworski Julian Antoni
Karaś Tadeusz
Korosteński Tadeusz
Kotowicz Kazimierz
Kowalczuk Edward
Kozłowski Artur
Kozubski Tadeusz

Krajczyk Włodzimierz
Krobicki Aleksander
Krupski Stefan
Mańkowski Stanisław
Monseu Julian Antoni
Obrisków Aleksander
Opalek Mieczysław
Parlik Bogusław
Pawłowski Bronisław
Pióryk Jan
Polt Rudolf
Reutt Leon
Stromenger Jan
Szmyt Jan
Uleniecki Aleksander
Zakrzewski Wacław
Zaleski Józef
Poprawkę z jednego przed-
miotu otrzymało 4

Klasa II. B.

Stopień celujący:

Baranowski Marcin
Paleczny Zygmunt
Zawirski Zygmunt
Żelazowski Tadeusz

Stopień pierwszy:

Augustin Włodzimierz
Borzemski Witold
Dawid Izaak
Dembiec Fryderyk
Gayer Naftali

Greger Wilhelm
Hahn Samuel
Hand Salomon
Hanuszewski Kazimierz
Herzmannek Stanisław
Igel Henryk
Jankowski Józef
Jankowski Wiktor
Jaworski Ludwik
Kober Łucyan
Kostecki Tadeusz
Kratochwil Stefan

Landmann Alfred
 Lebensztejn Kazimierz
 Leszczyński Witold
 Modelski Teofil
 Müller Władysław
 Nowicki Mieczysław
 Olchowski Juliusz
 Ordyński Ryszard
 Pilarski Aleksander
 Srokowski Franciszek
 Świerczyński Bolesław

Tchórznicki Roman
 Towarnicki Adam
 Ulmer Adam
 Własak Teofil
 Wolfsthal Maksymilian
 Stopień II. otrzymało . . . 5
 Pozwolono zdawać po waka-
 cyach egzamin poprawczy
 z jednego przedmiotu u-
 czniom 2

Klasa III. A.

Stopień celujący:

Heyda Eugeniusz
 Hoszowski Adam
 Kaliszczak Karol
 Maryański Henryk
 Sikorski Bronisław
 Sitnicki Jan
 Sołtysik Tomasz
 Thullie Zdzisław

Stopień pierwszy:

Andler Ludwik
 Bałtowski Bronisław
 Bartelmus Józef
 Burghardt Emanuel
 Burka Franciszek
 Czepita Emil
 Czernecki Władysław
 Dyga Ryszard
 Freund Bolesław
 Gliński Jarosław
 Grodzicki Antoni
 Hordyński Ludwik
 Hrehorowicz Zygmunt
 Jadowski Mieczysław
 Klimowicz Jan

Korol Edward
 Kosiba Józef
 Kostro Maryan
 Krobicki Bronisław
 Lang Jan
 Łepki Teodor
 Maksymowicz Karol
 Merunowicz Jan
 Misterka Albin
 Pawlikowski Adam
 Pawłyk Józef
 Rybarski Tadeusz
 Serafiński Franciszek
 Sokulski Bronisław
 Sorokowski Mikołaj
 Szajna Leopold
 Terlecki Józef
 Turkiewicz Aleksander
 Wereszczak Maryan
 Zarzycki Stefan
 Zieliński Witold
 Stopień II. otrzymało . . . 4
 „ III. otrzymał . . . 1
 Cenzurę z jednego przedmiotu
 może poprawić po waka-
 cyach 2

Klasa III. B.

Stopień celujący:

Kirschbaum Pinkas

Stopień pierwszy:

Aleksandrowicz Władysław
 Birgfellner Jan

Emler Mieczysław
 Fischer Antoni
 Garfein Alfred
 Grzywak Aleksander
 Hanuszewski Władysław
 Hüttner Zygmunt

Iwanicki Stanisław
 Jakubowicz Krzysztof
 Kalita Adam
 Kępiński Leon
 Koczerkiewicz Stanisław
 Mund Baruch
 Olędzki Stefan
 Oppenauer Kalikst
 Peczenik Jakób
 Plohn Alfred
 Poznański Antoni
 Raczek Zygmunt

Smolka Franciszek
 Stapp Maurycy
 Szczepański Zygmunt
 Tendler Leon
 Wieleżyński Tadeusz
 Wittlin Samuel
 Włodkowski Waleryan

5 uczniom pozwolono po feryach
 powtórzyć egzamin w 1 prze-
 dmiocie; 10 otrzymało drugi
 stopień.

Klasa IV. A.

Stopień celujący:

Lipiński Maryan
 Makowski Alexy
 Wrzak Zygmunt

Stopień pierwszy:

Arndt Mieczysław
 Cybulski Stanisław
 Doliński Witold
 Eckiert Jan
 Fafara Wiktor
 Grzywiński Tadeusz
 Halikowski Włodzimierz
 Hingler Witold
 Hoszowski Jan
 Jaremko Dymitr
 Kurkowski Stanisław
 Lerski Władysław
 Malarkiewicz Alexy
 Markiewicz Kazimierz
 Niewiadomski Stanisław
 Olszański Leon

Pilat Stanisław
 Radomski Tadeusz
 Reutt Karol
 Samolewicz Wincenty
 Sawicki Kazimierz
 Szczepanowski Józef
 Szpilka Stanisław
 Szydłowski Edward
 Terlikowski Włodzimierz
 Tranda Zdzisław
 Tyndyk Jan
 Ulanicki Włodzimierz
 Wewiórski Ignacy
 Więckowski Włodzimierz
 Wierzbiński Włodzimierz
 Wiszka Władysław
 Włodek Eugeniusz
 Wójcikiewicz Tadeusz
 Wysoczański Bronisław
 Zubrzycki Tadeusz

Stopień II. otrzymało . . . 5
 „ III. „ . . . 2

Klasa IV. B.

Stopień celujący:

Bylczyński Jakób

Stopień pierwszy:

Argasiński Karol Sylwester
 Batycki Jan

Capp Antoni
 Dzik Władysław
 Hirnball Adolf
 Menkes Bertold
 Messing Jonas
 Oryszczak Teofil

Ostrowski Stanisław
Pisarski Franciszek
Ruckgaber Maryan
Schlingler Erwin
Smulikowski Julian
Soltyński Zdzisław
Tyszkowski Jan
Wierzbicki Władysław

Woynarowski Stefan
Zbierzchowski Henryk
Żaba Stanisław Borys
Stopień II. otrzymało . . . 6
" III. " . . . 5
Do egz. popraw. po feryach
z jednego przedmiotu prze-
znaczono 4

Klasa V.

Stopień celujący:

Birgfelner Karol
German Adolf
German Juliusz
Łoziński Walery
Mianowski Teodor
Rostoński Romuald

Stopień pierwszy:

Charłampowicz Bolesław
Chrzanowski Romuald
Dębicki Ludwik
Dzierżyński Tadeusz
Głuchowski Grzegorz
Hofmoki Wilhelm
Kilarski Stanisław
Kostrząg Władysław

Majerski Jan
Merunowicz Feliks
Mokrzycki Władysław
Ordyński Karol
Ostrowski Kazimierz
Rachalski Alfred
Solatycki Antoni
Sorokowski Mateusz
Wszelaczyński Teofil
Wurst Zygmunt
Wysoczański Kazimierz

Stopień II. otrzymało . . . 4

Pozwolono zdawać po wa-
kacyach egzamin popra-
wczy z jednego przedmiotu
uczniom 5

Klasa VI.

Stopień celujący:

Aleksandrowicz Jan
Harasymowicz Józef
Kobyłański Maryan
Muzykarz Jan
Samolewicz Janusz
Samolewicz Stefan

Stopień pierwszy:

Dunikowski Juliusz
Frank Mieczysław
Jaworski Bronisław
Kriser Artur
Lewicki Zygmunt
Litwinowicz Michał
Marcichowski Marcei.
Markiewicz Aleksander
Maryniak Justyn

Mokrzycki Korneli
Olesków Franciszek
Orzechowski Kazimierz
Pawlak Teofil
Ross Michał
Ruciński Felicyan
Schneiberg Władysław
Stocknopf Juliusz
Sykora Aleksander
Szczerkowski Włodzimierz
Taranowicz Jan
Tarnowski Władysław
Zaleski Mieczysław

1 uczeń otrzymał stopień trzeci.
3 uczniom pozwolono powtórzyć
egzamin z jednego przedmiotu
po wakacjach.

Klasa VII. A.

Stopień celujący:

Borzęcki Stanisław
Faliński Karol
Kaliszczak Antoni
Kruk Stanisław
Kunstmann Jan
Piechowski Franciszek
Rybarski Stanisław
Zubrzycki Stach

Stopień pierwszy:

Baczyński Teofil
Bielski Kazimierz
Borek Władysław
Ćwikłowski Michał
Doliński Eugeniusz
Gańczakowski Zdzisław
Golczewski Kajetan
Gołąb Stanisław
Hołodyński Jerzy
Karlówicz Jan
Karlówicz Stanisław
Kłosowski August

Kobyliński Ludwik
Kolarzowski Leon
Kopciński Izidor
Krówczyński Tadeusz
Olszański Tadeusz
Paraszcza Henryk
Rogaliński Eustachy
Rużnicki Adolf
Semkowicz Władysław
Skibiński Mieczysław
Stecków Tadeusz
Strzelbicki Aleksander
Szczepański Michał
Tymiński Stanisław
Winiarski Michał
Wurst Stanisław
Zielonka Jan
Żródłowski Franciszek

9 uczniom pozwolono po feryach
powtórzyć egzamin z jednego
przedmiotu.

3 otrzymało stopień drugi.

Klasa VII. B.

Stopień celujący:

Homme Stanisław
Jerich Józef

Stopień pierwszy:

Beiser Marceli
Brendel Mojżesz
Buber Marcin
Czaykowski Juliusz
Damm Albert
Gąsiorowski Stanisław
Grelński Adam
Kaczorowski Kazimierz
Kanne Ozyasz
Kotowski Teofil
Langner Roman
Meisels Samuel
Nawrocki Tadeusz
Olszewski Witold

Pirożyński Emil
Platowski Stanisław
Rabner Herman
Reischer Emil
Reutschner Bernard
Ruffer Józef
Sobczyński Józef
Sokołowski Antoni
Świerczyński Władysław
Wiesner Ferdynand
Witwicki Władysław
Zaleski Waleryan
Zawadzki Aleksander
Widawski Kazimierz

Stopień II. otrzymało 4

„ III. „ 2

Sześciu uczniom pozwolono po-
prawić cenzurę z jednego przed-
miotu po feryach.

Klasa VIII.

Stopień celujący:

Czernecki Wincenty
Czyżewicz Adam
Franke Maryan
Kołaczkowski Adam
Schrenzel Max

Stopień pierwszy:

Balawelder Zdzisław
Chania Józef
Czajkowski Józef
Czajkowski Mieczysław
Dalbor Władysław
Dutkiewicz Leon
Dziubiński Antoni
Gawlikowski Józef
Hoszowski Mieczysław
Hreczkowski Władysław
Huth Norbert
Kętrzyński Stanisław
Kowalski Jan
Kozłowski Aleksander
Kukawski Roman
Kusztelan Wacław
Leszczyński Roman
Lewakowski Stanisław
Łyszkowski Władysław
Markiewicz Władysław
Merunonowicz Adam

Merunowicz Włodzimierz
Mięslowicz Stanisław
Mikuli Fryderyk
Niewiadomski Kazimierz
Nikosiewicz Kajetan
Oleaczek Kazimierz
Petrowicz Jan
Podlacha Władysław
Potrzebnicki Władysław
Ruxer Jan
Ruxer Stanisław
Schenk Jan
Schindler Izaak
Schmar Jan
Sobczyński Stanisław
Świtkowski Józef
Terlikowski Kazimierz
Tychoniewicz Stanisław
Werber Mojżesz
Westwalewicz Maryan
Wewiórki Ludwik
Wittlin Salamon
Zontak Edward

Do egzaminu poprawczego
przeznaczono 2

Dodatkowy egzamin ma zda-
wać 1

Stopień III. otrzymało . . . 3

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

Blumenfeld Antoni (prywatny)
Błażowski Maryan (eksternista)
Chania Józef
Czernecki Wincenty (z odznaczc.)
Czyżewicz Adam
Dalbor Władysław
Dziubiński Antoni
Franke Maryan (odznaczeniem)
Hoszowski Mieczysław
Hreczkowski Władysław
Huth Norbert
Kętrzyński Stanisław
Kołaczkowski Adam
Kowalski Jan
Kusztelan Wacław
Leszczyński Roman
Lewakowski Stanisław
Markiewicz Władysław
Merunowicz Adam

Mikuli Fryderyk
Nikosiewicz Kajetan
Piotrowski Kazimierz (eks. z odz.)
Podlacha Władysław
Potrzebnicki Władysław
Ruxer Jan
Ruxer Stanisław
Schenk Jan
Schindler Izak
Schmar Jan
Schrenzel Max (z odznaczeniem)
Sobczyński Stanisław
Terlikowski Kazimierz
Westwalewicz Maryan
Wewiórski Ludwik
Wittlin Salamon (z odznaczeniem)
Zakrzewski Konstanty (ekstern.)
Zontak Edward.

PRZEPISY KARNOŚCI

dla uczniów c. k. gimnazjum Franciszka Józefa

we Lwowie.

§. 1. Ktokolwiek życzy sobie naukę w gimnazjum rozpocząć, lub dalej pobierać, powinien przed rozpoczęciem roku szkolnego, t. j. przed nabożeństwem, którem się rok szkolny rozpoczyna, uzyskać przyjęcie do zakładu.

§. 2. Uczeń, przyjęty do gimnazjum, obowiązany jest wykonywać bezwarunkowo rozkazy dyrektora i nauczycieli, okazywać im zawsze i wszędzie rzetelne uszanowanie, oddawać się naukom szczerze i gorliwie, w ogólności sprawować się w szkole i po za szkołą przyzwoicie i przykładnie.

§. 3. Ani jednej godziny szkolnej nie wolno uczniowi opuścić z niedbalstwa. W razie przewidzianej przeszkody w uczęszczaniu do szkoły, ma uczeń wyjednać sobie u gospodarza klasy uwolnienie od lekcji szkolnych. Jeżeli zaś przeszkoda nie jest przewidziana, natenczas ma jak najrychlej uwiadomić o tem gospodarza klasy, a za powrotem do szkoły, usprawiedliwić się za pomocą wiarygodnego świadectwa.

§. 4. Uczniom, dotkniętym chorobą zaraźliwą (ospą, dyfteryą, szkarlatyną, tyfusem, czerwonką, odrą, zapaleniem oczu lub kokluszem) nie wolno uczęszczać do szkoły, dopóki nie otrzymają na to pozwolenia od dyrektora lub gospodarza klasy. Może to nastąpić albo wtedy, gdy uczeń, odzyskawszy zdrowie, wykaże się świadectwem lekarskiem, iż powrót jego do szkoły nie zaszkodzi innym uczniom, albo w razie niemożności przedłożenia świadectwa, gdy upływie przy ospie, dyfteryi i szkarlatynie tygodni sześć, zresztą cztery, licząc od dnia zachorowania.

§. 5. Uczniom, którzy sami wprawdzie są zdrowi, jednakże zniewoleni są zostawać w bezpośredniej styczności z osobą, dotkniętą chorobą zakaźną, mianowicie ospą, dyfteryą, szkarlatyną lub tyfusem, nie wolno wchodzić do szkoły, dopóki — bądźto na podstawie świadectwa lekarskiego, bądź też po upływie przepisanego w poprzednim §. terminu sześciu, względnie czterech tygodni — nie otrzymają na to pozwolenia od dyrektora lub gospodarza klasy.

§. 6. Uczeń, przyjęty na początku roku na naukę przedmiotów nadobowiązkowych, obowiązany jest na nią uczęszczać z równą ścisłością, jak na lekcye przedmiotów obowiązkowych.

§. 7. Izby szkolne otwiera się na kwadrans przed rozpoczęciem lekcyi. Wcześniejsze gromadzenie się przed gmachem szkolnym jest zakazane.

§. 8. Do izb szkolnych wstępują uczniowie z odkrytą głową, poczem na przeznaczonych miejscach, zajęci przygotowaniem do lekcyi, w spokoju oczekiwać mają nadejścia profesora, okazując mu przy wejściu i odejściu uszanowanie przez wstanie z miejsc. To samo czynić powinni, kiedy do klasy wejdzie dyrektor lub który z nauczycieli zakładu, albo osoba, której należy się podobne uszanowanie.

§. 9. Na schludne ubranie i przyzwoite zachowanie się, jako zewnętrzne oznaki dobrego wychowania, powinni uczniowie szczególną zwracać uwagę. Z równą starannością czuwać powinni nad całością i czystością wszelkich rzeczy szkolnych.

§. 10. Wszelkie uszkodzenie budynku szkolnego i jego sprzętów, tudzież przyrządów naukowych, musi być przez uczniów, którzy się tego dopuścili, wynagrodzone, jeżeli było przypadkowe; jeżeli zaś było umyślne, pociągnie za sobą nadto odpowiednią karę.

§. 11. Żaden uczeń nie powinien samowolnie zmieniać miejsca wyznaczonego mu przez gospodarza klasy.

§. 12. Każdy uczeń powinien się zaopatrzyć na wszystkie lekcye w rzeczy do nauki szkolnej potrzebne. Nie wolno zaś przynosić ze sobą do szkoły książek i w ogóle przedmiotów, do nauki szkolnej niepotrzebnych.

§. 13. Podczas lekcyi należy nie tylko unikać wszystkiego, coby mogło nauce przeszkadzać, lecz owszem należy zwracać na nią największą uwagę i bezwarunkowo wykonywać wszystko, cokolwiek profesor uzna za stosowne.

§. 14. Wywoływanie uczniów z klasy podczas nauki szkolnej przez innych uczniów jest zakazane.

§. 15. Wychodzić z klasy podczas lekcyi szkolnych wolno uczniom tylko w wyjątkowych wypadkach za zezwoleniem profesora.

Podczas przerw między lekcyami nie wolno uczniom opuszczać zabudowania szkolnego. Dla wytchnienia wystarczy krótka przechadzka po podwórzu szkolnem, skąd na dany znak uczniowie natychmiast mają do klas powracać.

Odbywać ćwiczenia na przyrządach gimnastycznych, ustawionych na podwórzu, wolno tylko tym uczniom, którzy naukę gimnastyki pobierają i z ćwiczeniami gimnastycznymi są obeznani.

§. 16. Po ukończeniu lekcyi szkolnych i po odmówieniu modlitwy, opuszczać mają uczniowie izby szkolne z zachowaniem wszelkiej przyzwoitości. Tłumne i hałaśliwe skupianie się przed budynkiem szkolnym jest zakazane.

§. 17. Uczniowie katolicy obowiązani są brać udział we wszystkich przepisanych ćwiczeniach religijnych. W wypadkach wyjątkowych uwalnia od stałego udziału w nabożeństwie ks. katecheta w porozumieniu z dyrektorem.

§. 18. Uczniowie, nie pobierający nauki religii w zakładzie, obowiązani są przed końcem każdego półrocza wykazać się świadectwem, że naukę religii pobierali.

§. 19. Rodzice uczniów zamiejscowych powinni Zakładowi podać do wiadomości nazwisko osoby, której poruczają w swem imieniu nadzór nad synem. O każdej zmianie odpowiedzialnego nadzorcy i mieszkania powinni bezzwłocznie uwiadomić gospodarza klasy.

§. 20. Grono nauczycielskie ma prawo z ważnych powodów żądać od rodziców zmiany odpowiedzialnego nadzorcy, a jeżeli temu żądaniu nie stanie się zadość, powziąć uchwałę wykluczenia ucznia z zakładu.

§. 21. Żadnemu uczniowi nie wolno mieszkać bez nadzoru starszej osoby.

§. 22. Uczniowie gimnazjali nie mogą być odpowiedzialnymi nadzorcami innych uczniów, nie mogą więc wobec nauczycieli jako tacy występować.

§. 23. Uczniom nie wolno urządzać żadnych uroczystości lub owacyi na cześć swych przełożonych. Grono nauczycieli zastrzega sobie wyraźnie, aby żadnemu z nich ani na imieniny ani przy żadnej innej sposobności nie składano podarunków i zakazuje w tym celu wszelkich składek pomiędzy uczniami.

§. 24. Uczniowie powinni między sobą zachowywać się zgodnie, po przyjacielsku i po koleżeńsku. Surowo zabronione jest wszelkie wyszydanie wyznania religijnego, narodowości, zatrudnienia albo fizycznych albo duchowych ułomności współuczniów.

§. 25. Wszelkie uchybienie przeciw przyzwoitości i moralności, szczególnie zaś obcowanie z osobami niemoralnymi i bezbożnymi jest surowo zabronione. Przedewszystkiem zaś winni uczniowie unikać wszelkiej styczności z uczniami ze szkoły wykluczonymi.

§. 26. Czytanie książek niemoralnych i niereligijnych jest surowo wzbronione; równie wzbronione jest wypożyczanie książek z prywatnych czytelni. Książek stosownych do lektury domowej dostarcza uczniom biblioteka szkolna.

§. 27. Przywłaszczanie sobie cudzych rzeczy, mianowicie książek, zeszytów lub innych przyborów szkolnych, choćby najmniejszą wartość mających, będzie jak najsurowiej karane

§. 28. Żadnemu uczniowi nie wolno własnych prac literackich ogłaszać drukiem, bez wyraźnego zezwolenia dyrektora.

§. 29. Uczniom nie wolno pomiędzy sobą zakładać stowarzyszeń ani należeć do jakiegokolwiek stowarzyszenia ani też nosić żadnych tego rodzaju oznak.

§. 30. Odwiedzanie kawiarni, piwiarni, kręgielni, a tem bardziej szynkowni jest uczniom bezwarunkowo zakazane. Odwiedzanie cukierni i traktyerni dozwolone jest tylko w towarzystwie rodziców. Również zakazane są wszelkie po domach schadzki na gry w karty, bilard, kręgle lub inne podobne zabawy, pociągające za sobą stratę czasu lub pieniędzy.

§. 31. Na publiczne bale i publiczne zabawy z tańcami, tudzież na zabawy i zebrania, urządzone w szkołach tańców poza zwykłymi godzinami lekcyi tańców, bezwarunkowo uczniom uczęszczać nie wolno; natomiast wolno im uczęszczać na zabawy w domach prywatnych w towarzystwie rodziców lub osób starszych, o ile dyrektor nie uzna za potrzebne uczynić w tej mierze pewnych zastrzeżeń.

§. 32. Uczęszczanie do teatru lub na inne tego rodzaju widowiska, dozwolone jest uczniom tylko w towarzystwie rodziców lub starszych osób, o ile dyrektor również nie uzna za potrzebne uczynić w tej mierze pewnych zastrzeżeń.

§. 33. Palenie tytoniu i cygar jest uczniom zakazane.

§. 34. Chodzenie z laskami jest zabronione. Chodzenie po ulicach w godzinach wieczornych, wyjąwszy nadzwyczajne wypadki, tudzież beczynne i próżniacze wałęsanie się w ogólności jest zabronione.

§. 35. Uczniom nie wolno przysłuchiwać się rozprawom karnym przed sądem przysięgłych.

§. 36. Bez uwiadomienia i pozwolenia dyrektora nie wolno uczniom robić pomiędzy sobą żadnych składek pieniężnych.

§. 37. Uczeń, występujący z zakładu, obowiązany jest uwiadomić o tem dyrektora i zwrócić wszystkie książki, wypożyczone z biblioteki szkolnej. Świadcstwo uwolnienia wyda mu się tylko na wyraźne życzenie rodziców lub opiekunów; jeżeli jednak miał być karany, nie otrzyma tego świadectwa przed odbyciem kary.

§. 38. Każde przekroczenie niniejszych przepisów karności pociągnie za sobą karę, która, stosownie do przewinienia, może się stopniować od upomnienia w cztery razy aż do wykluczenia ucznia z zakładu, a nawet ze wszystkich szkół monarchii.

Ogłoszenie

Rok szkolny 1895—1896 rozpocznie się dnia 3. września 1895.

Wpisy uczniów do gimnazjum na rok szkolny 1894/5 odbywać się będą w trzech ostatnich dniach sierpnia. Późniejsze zgłoszenie uwzględni się tylko w wyjątkowych wypadkach.

Uczniowie zgłaszać się mają osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów, przyczem mają przedłożyć świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i wypełnić w dwóch egzemplarzach kartę wpisową.

Uczniowie nowo do zakładu wstępujący przedłożyć mają:

a) metrykę urodzenia, bez której żaden uczeń do zakładu przyjęty nie będzie;

b) świadectwo szkolne tego zakładu, gdzie przedtem pobierali naukę, z potwierdzeniem dyrekcyi, że mogą przejść bez przeszkody do innego zakładu. Przy wpisie zapłacić mają taksę wstępną w kwocie 2 zł. 10 centów;

c) poświadczenie lekarskie, że uczeń szczepioną miał ospę po raz drugi po roku 1891.

Nadto każdy uczeń ma przy wpisie złożyć 1 zł. jako datek na zbiory naukowe zakładu.

Opłatę szkolną, która na jedno półrocze wynosi dwadzieścia zł., złożyć mają uczniowie klasy II.—VIII. najdalej w ciągu pierwszych sześciu tygodni półrocza.

Egzamina wstępne do klasy pierwszej odbędą się 14. lipca i 1. i 2. września.

Egzamina wstępne do klas II.—VIII. będą się odbywały w dniach 1—12. września.

Egzamina poprawcze odbędą się w dniach 30. i 31. sierpnia.

Ogłoszenie

tyczące się egzaminu wstępnego do I. klasy.

1. Egzamin wstępny do I klasy odbywa się w dwóch terminach: a) dnia 15 i 16. lipca, b) dnia 1. i 2. września każdego roku.

2. Warunki przypuszczenia do egzaminu wstępnego:

A) Uczeń musi mieć ukończonych lat dziesięć najpóźniej do 31. grudnia tego roku, w którym wstępuje do I. klasy; dla wykazania wieku musi przedłożyć metrykę.

B) Przy wpisie ma uczeń zapłacić 3 zł. 10 ct. w. a.

C) Każdy uczeń musi się poddać egzaminowi wstępnemu, przy którym zakres wymagań jest następujący:

a) z religii wymaga się wiadomości, których uczeń nabyć powinien w pierwszych czterech latach obowiązkowej nauki szkolnej, w szkołach ludowych czteroklasowych;

b) z języka polskiego: czytanie płynne i wyraziste, objaśnianie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli; opowiadania treści większymi ustępami; znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego rozszerzonego i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom, z uwzględnieniem głównych zasad interpunkcyi;

c) z języka niemieckiego: czytanie płynne i zrozumiałe; znajomość odmiany rodzajników, rzeczowników, przymiotników i zaimków (osobistych, dzierżawczych, wskazujących i względnych), odmiana słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej; tudzież odmiana najwykleszych czasowników mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych; poprawne przepisanie łatwego dyktatu, którego treść przed podyktowaniem poda się uczniom w języku polskim;

d) z rachunków: pisanie liczb do miliona włącznie; biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitemi, pewność w tabliczce mnożenia, znajomość ważniejszych miar metrycznych.

Niedostateczny postęp w jednym przedmiocie egzaminu, usuwa ucznia na cały rok od przyjęcia w jakiegokolwiek szkole średniej.

